

Journalistina globaalissa maailmassa – suomenkielisenä toimittajana ulkomaisilla medioilla

Krista Ahonen

Ruta Kaskelėviciute

Opinnäytetyö
Journalismin koulutusohjelma
2016

Tekijät Krista Ahonen, Ruta Kaskeleviciute	
Koulutusohjelma Journalismi	
Opinnäytetyön otsikko Journalistina globaalissa maailmassa – suomenkielisenä toimittajana ulkomaisilla medioilla	Sivu- ja liitesivumäärä 44 + 2
<p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, pystyvätkö suomenkieliset toimittajat työllistymään ulkomaisiin medioihin ja miten tämä käytännössä tapahtuu. Tutkimuksessa haluttiin saada selville, millaista on journalistisen työn tekeminen vieraalla kielellä ja millaisia haasteita tämä tuo. Lisäksi tarkoituksena oli löytää ne tekijät, jotka vaikuttavat uramahdollisuuksiin ulkomaille. Tutkimuksessa keskityttiin tarkastelemaan niitä suomenkielisiä toimittajia, jotka työskentelevät ulkomailla muulla kuin äidinkielellään. Tutkimuksen kohderyhmään eivät kuuluneet ne toimittajat, jotka tekevät ulkomailta töitä suomalaisiin medioihin.</p> <p>Pohja tutkimukselle rakennettiin useiden kirjallisuuslähteiden, aikaisempien tutkimusten ja uutisartikkelien avulla. Näistä kootussa tietoperustassa selitetään tutkimuksen aiheeseen liittyviä ilmiöitä. Nämä ilmiöt ovat kielitaito, medioihin vaikuttavat kulttuurierot, muutokset toimittajan työssä, media-alan koulutus, median murros ja teknologinen kehitys sekä globalisaatio.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella menetelmällä. Tutkimusta varten haastateltiin neljää suomalaista toimittajaa, jotka työskentelevät ulkomailla vieraalla kielellä. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina videopuheluiden välityksellä. Haastattelun runko oli etukäteen suunniteltu, mutta sitä mukautettiin haastattelun luontaisen kulun mukaan. Kaikilta kysyttiin samat kysymykset, mutta järjestys ei aina ollut sama.</p> <p>Haastatteluilla kerätty aineisto ryhmiteltiin aihealueittain, jonka jälkeen ne analysoitiin teemoittain. Muodostuneita teemoja ovat työ, kieli ja koulutus. Viimeinen teema kokoaa yhteen tärkeimmät tekijät, jotka auttavat luomaan uraa ulkomailla. Teemat on pilkottu pienempiin kokonaisuuksiin, mutta asiat liittyvät toisiinsa tiiviisti, joten välillä selvää rajaa on vaikea vetää. Näitä kokonaisuuksia ovat muun muassa töiden löytäminen, käytännön työnteke ja kielilliset haasteet.</p> <p>Tutkimuksen johtopäätös on, että suomenkielinen toimittaja voi työllistyä ulkomaille ja työskennellä vieraalla kielellä. Tämä kuitenkin vaatii erityistä kiinnostusta ja omaa aktiivisuutta. Kielitaitoa on kehitettävä jatkuvasti, verkostoituminen on aloitettava mahdollisimman varhain ja on uskallettava rohkeasti lähestyä ihmisiä. Koulutus ulkomailla ei ole välttämättömyys, mutta kohdemaassa opiskelu antaa paremmat edellytykset työllistymiselle, koska se auttaa luomaan kontakteja ja toimimaan kielen kanssa.</p>	
Asiasanat Journalismi, media, toimittajat, freelance-työntekijät, työskentely ulkomailla, globalisaatio	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kieli ja kulttuuri luovat edellytykset työskentelylle ulkomailla	3
2.1	Journalisti kielen ammattilaisena	4
2.2	Kulttuurin ymmärtää käytännön kautta	6
2.3	Kulttuuri viitekehyksenä median toiminnalle	7
2.4	Sananvapaus on etuoikeus	9
2.5	Kiinnostus media-alaa kohtaan näkyy koulutustarjonnassa	10
2.6	Toimittajan työ tulevaisuudessa	11
2.7	Toimittajilla huoli työpaikkojen säilymisestä	12
2.8	Teknologinen kehitys on muuttanut mediaa	13
2.9	Globalisaatio muuttaa median yleisöjä	16
3	Tutkimusmetodit ja toteutus	18
3.1	Tutkimusaihe	18
3.2	Käsitteet	18
3.3	Tutkimusmenetelmät	19
3.3.1	Haastateltavien valinta	20
3.3.2	Haastattelujen toteutus	20
3.4	Tutkimuksen aikataulu	21
4	Suomenkielisenä toimittajana ulkomaisilla medioilla	22
4.1	Työskentely toimittajana ulkomailla	22
4.1.1	Miten löytää töitä ulkomaisista medioista?	22
4.1.2	Eroja käytännön työnteossa	25
4.2	Kieli toimittajan työkaluna	26
4.2.1	Kielitaito on omalla vastuulla	27
4.2.2	Kielelliset haasteet päivittäisessä työssä	28
4.3	Koulutuksella voi hankkia kansainvälistä osaamista	29
4.4	Tekijät onnistumisen takana	30
4.4.1	Oman ammattitaidon arvostaminen ja esiintuominen	30
4.4.2	Aktiivinen verkostoituminen avaa ovia	31
4.4.3	Ominaisuudet apuna kansainvälisellä uralla	31
4.5	Yhteenveto	32
5	Johtopäätökset	34
5.1	Ura ulkomailla on mahdollinen toimittajalle	34
5.2	Koulutuksesta apua kansainvälistymisessä	35
5.3	Avaimet menestykseen ulkomailla	36
6	Pohdinta	37
6.1	Tutkimusprosessin arviointi	37

6.2	Jatkotutkimusehdotukset.....	38
6.3	Arvokasta oppimista elämäntielle	39
	Lähteet	40
	Liitteet.....	45
	Liite 1. Perustietolomake	45
	Liite 2. Haastattelukysymykset	46

1 Johdanto

Media-alaa ovat ravistelleet suuret muutokset viime aikoina. Alalle on avautunut täysin uusia mahdollisuuksia, mutta samalla journalismin tulevaisuus on epävarmempi kuin koskaan. Suurimman uhan journalismille muodostaa internetin ja teknologian kehityksen aiheuttama median murros. Median murroksen myötä on syntynyt uudenlaisia sisällöntuotannon muotoja ja yleisön rooli on muuttunut passiivisesta vastaanottajasta aktiiviseksi toimijaksi. Internet valtaa markkinoita palveluineen ja sisältöineen, mikä on ajanut perinteisen journalismin ahdinkoon, koska sen ansaintalogiikka on vanhentunut kuluttajien siirtäessä ilmaisten sisältöjen äärelle. Tämän vuoksi erityisesti printtimedian tulevaisuus on epävarma ja media-alaa ovat koetelleet jatkuvat yt-neuvottelut ja irtisanomiset, joiden vuoksi alan työllisyystilanne on heikentynyt. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 13–16.)

Toisaalta journalistisen työn muodot ovat muuttuneet. Vakituisten työsuhteiden ja toimituksissa työskentelyn sijaan yhä useampi tekee töitä freelance-toimittajana. Kehitys ei miellytä kaikkia, mutta freelancerina työskentely mahdollistaa uudella tavalla ammatin harjoittamisen osittain omilla ehdoilla. Tästä syystä osa toimittajista valitsee vapaaehtoisesti uran freelancerina eikä halua työskennellä perinteisissä toimituksissa. Freelance-työn hyvänä puolena nähdään valinnanvapaus, joka koskee työaikoja ja työskentelypaikkaa sekä mahdollisuus valita työtehtävät. Kääntöpuolena on, että freelancerina työtilanne on usein epävarmempi eikä työyhteisön tukea ole.

Toinen uusia uravaihtoehtoja tarjoava ilmiö on globalisaatio, joka avaa mahdollisuuden luoda uraa ulkomailla. Vaikka kansainvälistyminen työelämässä voisi tarkoittaa myös ulkomailla suomalaisille työnantajille työskentelyä, yhä useampi työllistyy paikallisille työnantajille (Jokinen 2014, 122). Heräsi kysymys siitä, kuinka mahdollista tällainen kansainvälistyminen on toimittajan ammatissa, sillä perinteisesti ammatti on käsitetty erittäin maa- ja kielisidonnaisena. Tämän opinnäytetyön tutkimus tarkastelee niitä toimittajia, jotka ovat tehneet töitä ulkomaisille medioille. Tutkittavaksi valikoitui erityisesti kirjoittavien toimittajien työllistyminen, koska heidän työssään kielen merkitys on kaikista suurin.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, voivatko toimittajat työllistyä ulkomaisiin medioihin ja työskennellä vieraalla kielellä. Tarkasteltavia aiheita ovat työllistymisprosessi, käytännön työtavat ja koulutus. Tarkoituksena on saada selville, minkälaiset taidot ja ominaisuudet auttavat toimittajaa löytämään töitä ulkomaisista medioista ja omaksumaan paikalliset työskentelytavat. Tämän lisäksi selvitetään, millaisia haasteita journalistinen työskentely vieraalla kielellä sisältää ja miten omaa kielitaitoa voi kehittää vaaditulle tasolle. Tavoit-

teenä tutkimuksessa on myös löytää yhtenäisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat positiivisella tavalla työllistymiseen ja työskentelyyn ulkomaisissa medioissa.

Opinnäytetyössä esitellään ensin tutkimuksen aihealueeseen liittyvä tietoperusta. Tarkastelemme eri maiden ja kulttuurien välisiä eroja, jotka vaikuttavat paikallisen median toimintaan. Koska kieli on yksi toimittajan tärkeimmistä työkaluista, käsittelemme myös vieraan kielen oppimista ja suomalaisten kielitaitoa. Avaamme tietoperustassa median murroksen ja globalisoitumisen käsitteitä. Median murroksella tarkoitetaan perinteisten mediamuotojen taloudellista ja sisällöllistä kriisiä, jonka suurin aiheuttaja on Internetin yleistyminen ja siellä saatavilla olevat palvelut. Globalisaation eli yhdentymiskehityksen myötä maailma muuttuu kulttuurillisesti ja taloudellisesti yhtenäisemmäksi. Esittelemme journalistien työllisyystilannetta ja alan työllistymiskehitystä Suomessa ja ulkomailla.

Tutkimuksessa haastateltiin Suomesta ulkomaille lähteneitä toimittajia, jotka työskentelevät ulkomaisiin medioihin. Tutkimuksen haastateltavat olivat Kirsi Crowley, Mirva Lempiäinen, Solja Nygård-Frangos ja Anu Partanen. Kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin yksilöhaastatteluina. Haastattelut suoritettiin joulukuun 2015 ja tammikuun 2016 välisenä aikana. Tutustuminen aihealueeseen alkoi syyskuussa 2015, jonka jälkeen varsinainen työskentelyvaihe ja tutkimuksen kirjoittaminen kesti maaliskuuhun 2016.

Tutkimuksen tulos on, että toimittajat voivat työllistyä ulkomaisille työnantajille, mutta tämä vaatii erityistä motivaatiota ja omaa panostusta. On opeteltava ymmärtämään ja tuntemaan kulttuurieroja sekä parannettava kielitaitoa aktiivisesti. Erityisen tärkeää työllistymisen kannalta on jatkuva verkostoituminen ja oma-aloitteinen yhteydenotto mahdollisiin työnantajiin. Omaan ammattitaitoon tulee luottaa ja omia vahvuuksia pitää uskaltaa tuoda esiin.

Tutkimusta varten haastatellut toimittajat ovat tyytyväisiä työtilanteeseensa ulkomailla. Vaikka media-ala on käynyt ja käy läpi suuria muutoksia, on alalla edelleen mahdollista luoda omannäköinen ura. Tutkimustulokset rohkaisevat toteuttamaan omia unelmiaan ja kohtaamaan näiden mukana tulevia haasteita. Loppupäätelmänä voisi todeta, että omia siipiään kannattaa halutessaan kokeilla ulkomailla ja suhtautua positiivisesti omiin mahdollisuuksiin.

2 Kieli ja kulttuuri luovat edellytykset työskentelylle ulkomailla

Aikaisempaa tutkimustietoa ulkomailla muulla kuin suomen kielellä työskentelevistä suomalaisista toimittajista ei löydy. Tietoperusta rakennettiin teemoista, jotka vaikuttavat toimittajan työskentelyyn ja työympäristöön vieraassa maassa.

Tietoperustassa käsitellään kielen oppimista ja kielitaitoa sekä kulttuurieroja ja niiden vaikutusta mediaan. Näiden teemojen lisäksi esitellään journalismikoulutusta, toimittajien työllisyystilannetta ja tulevaisuuden näkymiä, sananvapautta, median murrosta sekä globalisoituvaa maailmaa.

Kielellinen osaaminen on tärkeä osa toimittajan työtä. Kieli on vahvasti sidonnainen paikalliseen kulttuuriin, joka antaa kielelle alueellisia erityispiirteitä. Kulttuuri ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat siihen, millaisessa ympäristössä media toimii. Kieltä käsitellään toimittajan työkaluna, jonka lisäksi avataan kielitaidon syntymistä ja kehittymistä sekä suomalaisten kielitaitoa.

Suomessa media-alan opiskelupaikat kiinnostavat opiskelijoita ja korkeakouluihin on vaikea päästä opiskelemaan alaa. Tarkastelun alla ovat journalismikoulutuksen nykytila ja tarjonta sekä kansainvälistymismahdollisuudet koulutuksessa.

Suomalaisissa mediataloissa on toteutettu säästötoimia ja journalistien työllisyystilanne näyttää epävakaalta. Myös ulkomailla media-alan työllisyystilanteen kehitys on ollut samansuuntaista. Median murroksen ja teknologian kehityksen myötä toimittajien työmuodot ovat muuttuneet. Freelancerina työskentely on yleistynyt. Freelancerina työn harjoittaminen on vapaampaa ja paikasta ja ajasta riippumatonta, mikä mahdollistaa ammatin harjoittamisen entistä helpommin myös ulkomailla. Freelance-toimittajan ulkomaille lähtöä helpottaa se, että paikallisten töiden puutteessa voi tehdä töitä myös kotimaahan. (Jokinen 2014, 8.)

Globalisaatio on pistänyt ihmiset liikkeelle ja luonut mahdollisuuksia työskennellä ulkomailla (Opetushallitus 2007). Globalisaation vuoksi kansainvälistyminen on nykyään enemmänkin normi kuin harvinaisuus. Globalisoitumiskehitys on nähtävissä myös media-alalla. Aikaisempaa enemmän media-alan ammattilaiset työskentelevät oman kotimaansa ulkopuolella jollain muulla kuin äidinkielellään. (Jokinen 2014, 122.) Monelle kansainvälistyminen on mieluisa elämänsuunta. Kansainvälinen ura ei ole ainoa syy suunnata pois kotimaasta, sillä yhä useampi muuttaa henkilökohtaisten syiden vuoksi. Kansainvälistymi-

nen ja maailmanlaajuisen viestinnän mahdollistavat keinot synnyttävät uudella tavalla henkilökohtaisia siteitä ulkomaille.

Tietoperusta koostuu tarkkaan valituista kirjallaisista, mediassa julkaistuista artikkeleista, eri organisaatioiden toteuttamista aiheeseen liittyvistä tutkimuksista ja erilaisista tilastomateriaaleista.

2.1 Journalisti kielen ammattilaisena

Kieli on journalistin tärkein työkalu, joten ammattitoimittajan on osattava kieltä erinomaisesti. Virheetön kieli tuo sisällölle ja julkaisulle uskottavuutta ja luotettavuutta. Lisäksi oikeakielisyys on laadun merkki. Medialla on tärkeä rooli ylläpitää kirjakieltä ja tukea yleisön kielellistä osaamista. Virheellisen kielen käytöstä muodostuu jatkumo, jonka seurauksena myös yleisö voi omaksua vääriä kielenkäyttötapoja. (Sahi 2013, 9–11.)

Ulkomailla työskentelevän toimittajan on ymmärrettävä paikallista kieltä, koska kielen osaaminen on osa koko kulttuurin ymmärtämistä. Tämä johtuu siitä, että kieli ja kulttuuri ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Siksi näitä kahta tulisi myös opetella yhtäaikaaisesti ja tätä sovelletaan myös vieraiden kielten opetuksessa kouluissa. (Salo 2011, 41.)

Suomalaisten kielitaito pärjää kansainvälisissä vertailuissa hyvin. Vuonna 2012 75 prosenttia suomalaisista katsoi pärjäävänsä vieraalla kielellä. Parannusta kymmenen vuoden takaiseen on tapahtunut kuusi prosenttia. Euroopan sisällä vertailtuna suomalaisten kielitaito on keskiarvoa parempi. Kuitenkin esimerkiksi ruotsalaisten kielitaito on parempi kuin suomalaisten, sillä ruotsalaisista jopa 91 prosenttia puhuu äidinkielen lisäksi vähintään yhtä vierasta kieltä. Euroopan heikoin kielitaito löytyy Italiasta (38 prosenttia) ja Unkarista (35 prosenttia). (Euroopan komissio 2012, 15.)

Suomen kieli on suhteellisen pieni eikä pelkästään suomea osaamalla pärjää globaalissa maailmassa. Suomalaiset osaavat oman äidinkielen lisäksi vieraista kielistä eniten englantia, ruotsia ja saksaa (Euroopan komissio 2012, 21). Kielitaitoa tarvitaan kansainvälisessä kanssakäymisessä, mutta myös yhä enemmän Suomen rajojen sisällä. Kielitaito voi olla merkittävä tekijä työllistymisessä, sillä esimerkiksi monissa kansainvälisissä yrityksissä työntekijöiden tulee pystyä kommunikoimaan myös muilla kielillä.

Toimittajan työssä vieraan kielen osaamisen merkitys on korostunut, sillä yhä useammin käytetty lähde on vieraskielinen. Tämä johtuu siitä, että samat aihepiirit kiinnostavat ihmisiä paikasta ja kulttuurista riippumatta. Erityisesti verkkomediassa käännösjuttuja tehdään

paljon, koska ne ovat suhteellisen nopeasti toteutettavissa ilman suurta omaa panosta. Tästä huolimatta niillä saadaan kerättyä kuluttajia helposti.

Vuonna 2012 44 prosenttia Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisista katsoi pystyvänsä lukea lehtiä vieraalla kielellä (Euroopan komissio 2012, 6). Vaikka ihmisten kielitaito kehittyy, he yleisesti ottaen haluavat saada sisältöä omalla äidinkielellä. Suomalaiset mediat eivät voi kuitenkaan sokeasti luottaa suomen kielen suojaavaan vaikutukseen, koska erityisesti verkossa kielen ja kulttuurin merkitys on entistä vähäisempi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 15.)

Kielten opetus ei ole nykypäivänä enää teoreettisen kielitaidon kehittämistä. Opetuksen tavoitteita on tarkennettu ja monipuolistettu yhteiskunnan monikulttuuristumisen vuoksi. Tavoitteena on tukea opiskelijaa kansainvälistämään omaa identiteettiään ja oppia kulttuurien välisen kommunikaation muotoja. Kielten opetuksella halutaan kehittää erilaisuuksien ymmärtämistä ja vieraiden kulttuurien kunnioittamista. (Kaikkonen 2005, 50.)

Kielten opetuksessa pyritään antamaan monipuoliset edellytykset käyttää kieltä. Opetuksen osa-alueita ovat lukeminen, kirjoittaminen, keskustelutaidot ja kielioppi. Nykyään tiedostetaan, että kielen oppimisprosessi jatkuu myös kouluajan jälkeen eikä kaikkea ole mahdollista oppia koulussa, jossa oppitunteja on vain muutama viikossa. Kielitaidon kehittäminen on elinikäinen prosessi ja tämän vuoksi koulussa halutaan antaa oppilailla parhaat mahdolliset eväät kehittää kielitaitoaan myöhemmin elämässä. (Kalaja, Dufva & Alanen 2005, 295.)

Suomessa on mahdollisuus opiskella paljon kieliä kaikissa eri koulutuksen vaiheissa. Lisäksi on tarjolla kielipainotteisia kouluja ja päiväkoteja, joissa lapsi tutustutetaan vieraaseen kieleen jo pienestä pitäen. Lasten kielten oppimista pidetään yleisesti tärkeänä. Vuonna 2012 jopa 98 prosenttia Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisista piti vieraan kielen oppimista hyödyllisenä lapsen tulevaisuuden kannalta (Euroopan komissio 2012, 7).

Kielten opetuksessa on kuitenkin suuria alueellisia eroja Suomen sisällä. Pienemmillä paikkakunnilla on tarjolla vähemmän vaihtoehtoja kielenopiskelussa. Pääkaupunkiseudulla lapsi voi jo ensimmäisellä luokalla alkaa opiskella esimerkiksi kiinaa, espanjaa tai venäjää (Helsingin kaupunki 2015).

Kielitaidon kehittämiselle löytyy useita erityyppisiä oppilaitoksia ja opiskelumuotoja. Kansalaisopistot ja avoimet yliopistot tarjoavat laajan valikoiman kieliä. Näissä oppilaitoksissa

kuka tahansa voi kehittää kielitaitoaan käymällä yksittäisiä kursseja. Nämä paikat järjestävät myös harvinaisempien kielten kursseja.

Kielitaitoa voi myös kehittää viettämällä eripituisia jaksoja ulkomailla esimerkiksi lähtemällä töihin ulkomaille au pairina tai working holidayn muodossa. Näiden tarkoituksena ei ole vain kielen opiskelu, mutta työskentely ja arki vieraskielisessä ympäristössä auttavat kehittämään kielitaitoa ja oppimaan paikallisesta kulttuurista.

Useat eri järjestöt vievät nuoria Suomesta ulkomaille maksullisten kielikurssien tai vaihtovuosien muodossa. Vaihtovuosi on yksi tapa tutustua vieraisiin kieliin ja kulttuureihin nuorille, jotka opiskelevat toisen asteen koulutuksessa. Vaihtovuosi tarjoaa mahdollisuuden tutustua toiseen kulttuuriin pintaa syvemmältä, sillä vuoden aikana asutaan paikallisessa perheessä ja opiskellaan kohdemaan oppilaitoksessa muiden nuorten kanssa. Tässä vaiheessa vaihtoon lähteminen onnistuu, vaikka kohdemaan kieli ei olisi vielä hallussa. Kohdemaan on valittavissa useiden kymmenien maiden joukosta. (AFS 2016.)

2.2 Kulttuurin ymmärtää käytännön kautta

Kulttuurit poikkeavat toisistaan. Vieraassa maassa työskennellessä on tärkeä ymmärtää paikallista kulttuuria. Kulttuurien väliset erot eivät välttämättä ole suuria, mutta ne on tunnettava, jotta osaa toimia vieraassa ympäristössä paikallisia tapoja kunnioittaen.

Kulttuuri ja kieli ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa, eivätkä voi olla olemassa ilman toisiaan. Kieli luo pohjan kulttuurin rakentamiselle, sillä se antaa ihmisille mahdollisuuden jakaa arvojaan, uskomuksiaan ja maailmankuvaansa. Kulttuuri taas auttaa kieltä säilymään. (Samovar, Porter & McDaniel 2009, 14).

Kulttuureja voi tarkastella erilaisilla mittareilla. Näitä mittareita ovat sukupuolten välinen tasa-arvo, vallan jakautuminen, luokkaerot ja kulttuurin normit. (Ferraro & Briody 2013, 32.) Eri kulttuureissa on erilainen arvomaailma. Arvot määrittelevät, miten paikallisessa kulttuurissa tulee toimia. Niiden kautta voi ymmärtää, mitä kulttuurissa pidetään hyvänä tai huonona ja minkälaisia odotuksia kulttuuri luo edustajilleen. (Ferraro & Briody 2013, 30).

Kulttuurit voidaan jakaa individuaalisuutta ja kollektiivisuutta korostaviin. Individuaalisuutta ihannoivassa kulttuurissa yksilö on ryhmää tärkeämpi. Kollektiivisessa kulttuurissa ryhmän merkitys on yksilöä suurempi ja ihmisten välillä on vahvat siteet. Individuaalisessa kulttuurissa on tavoiteltavaa olla itsenäinen ja asettaa omien tavoitteiden saavuttaminen etusijalle. Kollektiivisen kulttuurin edustajia ohjaavat monet ryhmän sisäiset säännöt, joita tulee

noudattaa kyseenalaistamatta. (Ferraro & Briody 2013, 34.) Tämän lisäksi kulttuureita voidaan jaotella esimerkiksi tasa-arvoisiin ja hierarkkisiin sekä muutoshakuisiin ja muutosvastaisiin (Ferraro & Briody 2013, 38–42).

Kulttuuri opitaan käytännön kautta ja se siirtyy sukupolvelta toiselle. Lapset oppivat syntymästään lähtien yhteiskunnan normeja ja kulttuurin erikoispiirteitä sukulaisiltaan. Tällä tavoin kulttuuri pysyy elossa, kun lapset toistavat, mitä ovat vanhemmiltaan oppineet. (Samovar ym. 2009, 11).

Käytännön kokemuksen lisäksi kulttuuria voi oppia monilla eri tavoilla. Näitä tapoja ovat havainnointi, keskustelu ja aiheen tutkimusmateriaaleihin tutustuminen. Vierasta kulttuuria ymmärtääkseen tulee suhtautua avoimin mielin, olla kiinnostunut ihmisistä ja olla halukas oppimaan uutta (Ferraro & Briody 2013, 29.)

2.3 Kulttuuri viitekehyksenä median toiminnalle

Median ja journalismin rooli on erilainen eri maissa. Media ei myöskään muutu samaa vauhtia eri kieli- ja kulttuurialueilla (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 14). Median toimintaan vaikuttavat eri kulttuurilliset ja yhteiskunnalliset tekijät. Nämä tekijät ohjaavat mediakentän toimintaa sisä- ja ulkopuolelta. Yhteiskunnallisia tekijöitä ovat muun muassa maassa vallitsevat poliittiset ja yhteiskunnalliset olosuhteet kuten hallitusmuoto, politiikan keskittyminen ja valtion kontrolli mediaan. Kulttuurillisia tekijöitä ovat uskonto, historia ja paikallisen kulttuurin ominaispiirteet kuten tavat ja tasa-arvo. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 32–33.)

Maahan ja sen kulttuuriin tulee tutustua etukäteen, jotta voi välttää mahdolliset ongelmatilanteet ja tehdä työtä kunnioittaen paikallisia toimintatapoja. (Toimittajat ilman rajoja 2015b, 15.)

Median tasoa ja toimintaa voidaan tarkastella yleisen yhteiskunnan kehittyneisyysasteen kautta. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että länsimaissa perinteiset median muodot kuten sanomalehdet ovat kokemassa muutosta ja taloudellisessa ahdingossa, mutta monissa kehittyvissä maissa tilanne on päinvastainen. Siellä sanomalehdet vasta tekevät tuloaan. Tämän vuoksi maailmanlaajuisesti tarkasteltuna sanomalehtien levikit ovat itseasiassa nousussa. Vuodesta 2010 vuoteen 2014 päivälehtien maailmanlaajuinen levikki on nousut lähes sadalla miljoonalla kappaleella. (Sanomalehtien liitto 2014d.)

Karkeasti ottaen maailman mediat voidaan jakaa mediajärjestelmiin, joissa saman järjestelmän alle kuuluvia maita yhdistää useampi eri mediaan vaikuttava poliittinen, yhteiskunnallinen ja kulttuurillinen tekijä. Nämä tekijät on ryhmitelty kolmeen eri kategoriaan, joiden pohjalta on luotu kuusi mediajärjestelmää. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 32.)

Kategoriassa A poliittinen järjestelmä on demokraattinen, poliittinen kenttä on laaja, sensuuria ei ole, media on yksityisomistuksessa ja markkinarahoitteista eikä valtio puutu median tekoihin. Kategoriassa B media on sekä yksityisessä että valtion omistuksessa ja rahoitus tulee useista lähteistä. Ajoittain sensuuria ja kontrollia valtion toimesta esiintyy. Kategoriassa C media on valtion omistuksessa ja sen rahoittama, jolloin valtio myös kontrolloi ja sensuroi mediaa paljon. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 32.)

Mediajärjestelmät ovat Atlantin-Tyynenmeren liberaali järjestelmä, eteläeurooppalainen yleisölähtöinen järjestelmä, pohjoiseurooppalainen julkisen palvelun järjestelmä, itäeurooppalainen näennäisdemokraattinen järjestelmä, arabi-aasialainen isänmaallinen järjestelmä ja aasialais-karibialainen kontrolloitu järjestelmä. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Atlantin-Tyynenmeren liberaalin järjestelmän maissa median toiminta on liiketoimintakeskeistä, itsenäistä ja tutkivaa. Maiden olosuhteet kuuluvat kategoriaan A. Tämän mallin maita ovat Yhdysvallat, Australia ja Uusi-Seelanti. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Eteläeurooppalaisen yleisölähtöisen järjestelmän maissa median muoto määrittelee sen luonteen. Televisio- ja radiotoiminta on markkinoitunutta ja viihteellistä, kun taas printtimedia on elitistinen ja toimii julkisen palvelun periaatteella. Näiden maiden olosuhteet sijoittuvat pääasiassa kategoriaan B. Tämä järjestelmä vallitsee Espanjassa, Portugalissa, Maltalla ja Kreikassa. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Pohjoiseurooppalainen julkisen palvelun järjestelmän maita ovat Saksa, Ranska, Pohjoismaat, Beneluxmaat ja osa Itä-Euroopan kehittyneistä maista. Pohjoiseurooppalaisen mallin maissa media painottaa tehtäväänsä demokratian edistäjänä. Olosuhteet ovat sekoitus A ja B kategorioita. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Itä-Euroopan näennäisesti demokraattisessa järjestelmässä median toiminnan halutaan näyttävän demokraattiselta, mutta valtion kontrolli on vahva ja median toimintaan puututaan usein. Tämän mallin maita ovat Venäjä, Ukraina, Turkki ja Valko-Venäjä. Myös näissä maissa olosuhteet sijoittuvat vahvasti kategoriaan B. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Isänmaallisen arabi-aasialaisen järjestelmän maissa sensuuri on vahvaa ja median odotetaan toimivan poliittisen johdon tavoitteita edistäen. Mediaan vaikuttavat tekijät ja poliittiset olosuhteet ovat yhdistelmä B ja C kategorioita. Tämä malli vallitsee Pohjois-Afrikassa ja joissakin Aasian maissa kuten Indonesiassa. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

Aasialais-karibialainen tiukasti kontrolloitu järjestelmä vallitsee esimerkiksi Kiinassa, Kuubassa ja Pohjois-Koreassa, joissa valtio pitää mediaa tiukasti valvottuna. Nämä maat ovat totalitaarisia eli valtion valta ulottuu yhteiskunnan kaikille aloille. Median julkaisema sisältö on valtion johdon toiveiden mukaista. (Thomass & Kleinsteuber 2011, 33.)

2.4 Sananvapaus on etuoikeus

Sananvapaus on yksi tärkeimmistä tekijöistä, joka vaikuttaa median ja journalistien toimintaan. Suomessa toimittajilla on eniten sananvapautta maailmassa ja media toimii vapaassa ympäristössä. (Toimittajat ilman rajoja 2015a.)

Sananvapaus on kuitenkin viime aikoina huonontunut koko Euroopassa ja myös maailmanlaajuisesti tarkasteltuna. Erityisen huolestuttavaa on suuri ero Euroopan maiden välillä. 180 maan selvityksessä Suomi oli ensimmäinen ja Euroopan maista huonoiten sijoittunut oli Bulgaria, jonka sijoitus oli 106. (Toimittajat ilman rajoja 2015a.)

Toimittajan sananvapautta rajoittavat esimerkiksi poliittisen johdon harjoittama sensuuri ja pelko sisällön julkaisemisen seurauksista. Muita tekijöitä, jotka vaikuttavat sananvapauden määrään, ovat median omistuspohja, rahoitus ja keskittyneisyys. Keskittyneisyyden vuoksi yleisölle on tarjolla vähemmän tiedonlähteitä ja puolueetonta sisältöä. (Toimittajat ilman rajoja 2015a.)

Suomessa sananvapautta heikentävät median keskittyminen ja toimittajien irtisanomiset. Media-alan kehitys on johtanut kiireeseen toimituksissa ja oman sisällöntuotannon vähentämiseen, jonka seurauksena samat sisällöt kiertävät useissa medioissa. (Toimittajat ilman rajoja 2015a.)

Suomessa toimittajien tilanne on kuitenkin hyvä, sillä joissakin maissa on journalistisen työn tekeminen jopa hengenvaarallista (Toimittajat ilman rajoja 2015b, 7). Ulkomaille lähtevän toimittajan tulee tuntea paikallinen toimintaympäristö ja tiedostaa, millä ehdoilla media toimii.

2.5 Kiinnostus media-alaa kohtaan näkyy koulutustarjonnassa

Media-alan koulutuspaikkoja on lisätty 1990-luvun lopusta alkaen, koska kiinnostus alaa kohtaan on kasvanut. Erityisesti ammattikorkeakoulut lisäsivät media-alan koulutuspaikkoja, koska ne houkuttelevat uusia opiskelijoita, mikä tuo lisää rahaa (Honkonen & Lankinen 2012, 117). Tämä on johtanut siihen, että joka vuosi ammatillisesta toisen asteen koulutuksesta ja ammattikorkeakouluista valmistuu huomattavasti suurempi määrä uusia media-alan osaajia kuin alan työmarkkinoiden tarve on. (Lehtonen 2013, 13.)

Liikakoulutus hankaloittaa toimittajien työllisyystilannetta. Jatkuva valmistuvien toimittajien virta tekee työelämästä epävakaa, koska vanhan työntekijän korvaaminen uudella on helppoa. (Honkonen & Lankinen 2012, 117).

Media-alan työnantajat käyttävät armottomasti hyväkseen tätä ylitarjontaa. Opiskelijoita halutaan töihin erityisesti tekemään palkattomia harjoitteluja, koska näin saadaan opiskelijoiden jo kertynyt ammattitaito ilman tarvetta maksaa rahallista korvausta. (Honkonen & Lankinen 2012, 118). Maailmanlaajuisesti vastavalmistuneita halutaan töihin, koska epätoivoisessa työllisyystilanteessa he ovat suostuvaisia tekemään töitä alhaisella palkalla ja huonolla työehtosopimuksella (Ramonet 2011, 28).

Viime vuosina on kuitenkin havahduttu tähän ylitarjontaan. Kun viestintä- ja informaatiotieteiden aloituspaikkoja oli vuonna 2009 vielä 2 413, vuodelle 2016 asetettu aloituspaikkojen määrällinen tavoite on 1 120. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Medianomin tutkinnon voi suorittaa Suomessa seitsemässä eri ammattikorkeakoulussa ympäri maata. Medianomikoulutusten määrä näyttää suurelta, mutta monessa koulutusohjelmassa on jokin suuntautumisvaihtoehto. Medianomeiksi valmistuneet ovat erikoistuneet journalismiin, elokuva- ja televisioalaan, valokuvaukseen tai graafiseen suunnitteluun. Yliopiston puolella varsinaisen journalismitutkinnon voi opiskella Jyväskylässä ja Tampereella. Esimerkiksi viestintää ja mediatutkimusta voi opiskella muissakin yliopistoissa. (Opintopolku 2016a.)

Medianomin opinnot sisältävät perus- ja ammattiopinnot, joiden lisäksi opiskelija saa valita vapaasti valinnaisia kursseja. Näillä valinnaisilla kursseilla voi syventää osaamista omilla kiinnostuksen alueilla. Lisäksi on suoritettava työharjoittelu oman alan tehtävissä ja tehtävä opinnäytetyö. (Opintopolku 2016b.) Journalismialan yliopistokoulutukseen kuuluu kaikille yhteiset opinnot, perus- ja aineopinnot sekä vapaasti valittavia kursseja. Sekä kandidaatti- että maisteriopintojen lopussa on tehtävä lopputyö. (Opintopolku 2016c.)

Media-alan koulutusta on muutettava jatkuvasti vastaamaan paremmin työelämän tarpeisiin ja antamaan edellytykset toimia tällä hetkellä nopeasti muuttuvalla media-alalla. Lyhyellä aikavälillä tämä tapahtuu ajankohtaistamalla kurssien tarjontaa ja päivittämällä kurssisisältöjä. Työelämäprojekteilla luodaan katsaus tämänhetkisiin journalistisen työn muotoihin. Pidemmän aikavälin muutokset tapahtuvat opintosuunnitelman muokkaamisen kautta, jolloin koko koulutuksen rakennetta muutetaan. (Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 2015.)

Kolmannen asteen oppilaitoksissa kansainvälisyyttä nostetaan osaksi koulutusohjelmia. Kansainvälisyys näkyy myös journalismiopintojen sisällössä. Journalistiopiskelijoiden kansainvälistymistä tuetaan samoilla keinoilla kuin muissakin koulutusohjelmissa. (Haaga-Helia 2016.) Ammattikorkeakouluissa kansainvälisyys näkyy koulutusohjelmissa yliopisto- ja laajemmin. Kansainvälistä kokemusta voi hankkia ulkomailta joko opiskelijavaihdon tai työharjoittelun kautta. Monissa oppilaitoksissa on laaja kielitarjonta ja osan pakollisista kursseista voi käydä vieraalla kielellä. Tutkinnon saamiseksi on suoritettava vähimmäismäärä vaadittavia kieliopintoja. (CIMO 2012, 16–17.)

2.6 Toimittajan työ tulevaisuudessa

Toimittajan työ on jo kokenut muutoksia median murroksen ja teknologian kehityksen myötä. Toimittajien työnkuva on jatkuvasti muutoksen alla. Toimittajan rooli yhteiskunnassa ei ole enää sama kuin ennen. Aiemmin journalistien tehtävä oli nostaa esiin yhteiskunnan epäkohtia ja ruotia vallanpitäjien toimia. Nykyään journalistisen työnkuvaan on tullut mukaan yhä enemmän viihteellinen puoli. (Kinnunen & Väisänen 2009, 5–6.)

Yksi suurimpia muutoksia toimittajan ammatissa on freelance-toimittajuuden yleistyminen. Freelance-toimittaja on riippumaton yrittäjä, joka työllistää itse itsensä tekemällä töitä toimituksille keikkaluonteisesti. Kaikille ura freelancerina ei ole epämiellyttävä vaihtoehto. Työ freelancerina antaa mahdollisuuden valita vapaammin missä ja milloin työskentelee sekä vapauden valita työtehtävät. Kaikki freelancereina toimivat toimittajat eivät ole ryhtyneet tähän muunlaisten työtehtävien puutteesta, vaan osa on tietoisesti valinnut tämän ja kokee sen mielekkääksi. (Lehtonen 2013, 31.)

Freelance-toimittajalla on myös mahdollisuus erikoistua haluamaansa aihe-alueeseen (Jokinen 2014, 8). Suomalaisissa toimituksissa yleistoimittajuus on lisääntynyt median murroksen ja säästöjen myötä (Nikunen 2011, 17). Tämä tarkoittaa, että erikoistumisalueita on purettu toimitusten sisällä, jolloin toimittajien on kirjoitettava aiheesta kuin aiheesta

(Nikunen 2011, 113). Se on aiheuttanut mielipahaa erityisesti erikoistuneiden toimittajien keskuudessa (Nikunen 2011, 14). Tätä kehityssuuntaa on kritisoitu, sillä journalismin selviytymiskeinona pidetään nimenomaan analysoivia ja taustoittavia juttuja, joita pystyvät kirjoittamaan asiaan erikoistuneet toimittajat (Vehkoo 2011, 217).

Median roolin katsotaan tulevaisuudessa muuttuvan entistä yksilöllisempien ja eriytyneimpien yleisön tarpeiden täyttäjäksi sen sijaan, että tavoiteltaisiin suuria yleisöjä samankaltaisella sisällöllä (Heinonen & Ruotsalainen 2015, 13). Tulevaisuudessa journalisteja tarvitaan yhä useammilla aloilla käsittelemään informaatiota ja tuottamaan sisältöjä (Heinonen & Ruotsalainen 2015, 40).

Vaikka media-alan tulevaisuutta pidetään epävarmana, jotkut arviot uskovat journalismin nousevan tulevaisuudessa nykyistä merkittävämpään asemaan yhteiskunnassa. Tämä johtuu siitä, että nykyisen tietoyhteiskunnan ennustetaan muuttuvan merkitysyhteiskunnaksi, jossa informaatioisisältöjen sijaan tuotetaan kulttuurisia merkityksiä ja symboleita. (Heinonen & Ruotsalainen 2015, 13.)

2.7 Toimittajilla huoli työpaikkojen säilymisestä

Vuonna 2008 alkanut heikko taloustilanne vaikutti radikaalisti toimittajien työllisyystilanteeseen. Vaikka median murros alkoi Yhdysvalloissa aikaisemmin, kehitys on ollut samansuuntaista myös Euroopassa. Kolmen vuoden aikana yhdysvaltalaisissa printtimedioissa irtisanottiin jopa 25 000 toimittajaa vuoden 2008 alun jälkeen. Euroopan maissa vastaavat luvut vaihtelevat sadoista tuhansiin. Esimerkiksi Espanjassa toimittajia irtisanottiin noin 3 500. (Ramonet 2011, 25) Luvussa on nähtävissä Espanjan erityisen suuret taloudelliset vaikeudet verrattuna muihin Euroopan maihin.

Myös Suomessa on havaittavissa media-alan kohdistuneita irtisanomisia. Journalisteja irtisanottiin vuosina 2008–2009 yli 500 (Yle 2012). Vuonna 2014 yt-neuvotteluissa irtisanottiin ainakin 179 journalistia. Irtisanomisia tapahtui myös edeltävinä vuosina, sillä vuonna 2013 irtisanottujen määrä oli 172 ja vuonna 2012 jopa 205 journalistia joutui lähtemään.

Mediataloissa henkilöstösäästöjä tehdään irtisanomisten lisäksi muun muassa tarjoamalla eropaketteja, ostamalla vähemmän freelance-toimittajien sisältöjä ja päättämällä olla uusimatta määräaikaissopimuksia. (Journalistiliitto 2015.)

Yksi viimeaikaisista trendeistä on ollut muuttaa vakituksia työsuhteita freelance-työsuhteiksi. Tämä tarkoittaa, että toimittaja irtisanotaan toimituksesta, mutta häntä käytetään yhä samojen sisältöjen tuottamiseen freelance-työsuhteen muodossa. Joissain tapauksissa irtisanotun työtehtävät siirtyvät kokonaan uudelle freelance-toimittajalle tai toimituksen uudelleen järjestelemisen myötä muille toimittajille. (Lehtonen 2013, 31.)

Suomessa on perinteisesti ollut paljon toimittajia väkilukuun suhteutettuna, sillä suomalaiset ovat olleet sanomalehtien suurkuluttajia. Päivälehtien levikkimäärien kansainvälisessä tarkastelussa Suomi sijoittui vuonna 2014 kolmanneksi Japanin ja Norjan jälkeen. (Sanomalehtien liitto 2015.) Vuosina 2007–2008 suomalaisten toimittajien määrä oli huipussaan (Honkonen & Lankinen 2012, 24). Median murros on aiheuttanut suuria muutoksia toimituksissa ja muuttanut journalistisen työn muotoja. Työskentely toimituksissa on muuttunut ja muutosten myötä niihin on syntynyt uusia työnkuvia (Nikunen 2011, 56). Tämän hetkinen työllisyystilanne on haastava ja perinteisiä toimituksissa työskenteleviä toimittajia on yhä vähemmän.

2.8 Teknologinen kehitys on muuttanut mediaa

Median murroksella tarkoitetaan media-alalla tapahtuvaa muutosta. Samaan aikaan muutoksia on havaittavissa monella journalismin osa-alueella. Muutokset koskevat erityisesti sisältöjä, julkaisualustoja ja talouspuolta. Mediataloissa ei ole tiedetty, miten suhtautua ja reagoida muutospaineeseen. Sopeutumiskyvyttömyys ja muutosten aiheuttama epävarmuus ovat syventäneet journalismin kriisiä. (Välvärrönen 2009, 91.) Keskustelu journalismin kriisistä on kiihtynyt 2000-luvun alusta lähtien (Välvärrönen 2009, 7).

Median murroksen lisäksi toinen suuresti media-alaan vaikuttanut ja vaikuttava tekijä on teknologinen kehitys. Tämä kehitys muuttaa median toimintatapoja ja luo uusia mahdollisuuksia. Uusi teknologia tarjoaa uusia vaihtoehtoja tehdä asioita ja toteuttaa ne tehokkaammin. (Heinonen & Ruotsalainen 2015, 15.)

Suomessa median murroksen katsotaan alkaneen vuosikymmenen vaihteessa, jolloin internet alkoi kasvattaa suosiotaan. Muualla maailmassa murroksen alku oli havaittavissa jo 1980-luvulla. Pahiten kriisissä on printtilehdistö, jonka suurin uhka on koko ajan kehittyvät ja kasvavat verkkomedian muodot ja sosiaalisen median alustat, joita tukevat jatkuvat teknologiset kehitykset (McQuail 2011, 17).

Suomessa maksullisten sanomalehtien lukumäärä on laskenut 1990-luvulta lähtien (Sanomalehtien liitto 2014a). Vuodesta 1990 vuoteen 2008 sanomalehtien kokonaislevikki on

laskenut neljästä miljoonasta kolmeen miljoonaan (Nieminen 2009, 8). Viime vuosina kehitys on ollut samansuuntaista. Suomessa sanomalehtipaperin kulutus oli huipussaan vuonna 2001. Sanomalehtipaperin kulutus havainnollistaa hyvin median murroskehityksen eriaikaisuutta eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa median murros on alkanut huomattavasti aiemmin kuin Suomessa, ja maassa sanomalehdistö on kärsinyt huomattavan paljon verrattuna muihin maihin. Yhdysvalloissa on lakkautettu satoja sanomalehtiä ja maassa on useita miljoonakaupunkeja, joissa ei ilmesty yhtäkään päivittäistä sanomalehteä paperisena versiona. Yhdysvalloissa paperin kulutus oli huipussaan jo vuonna 1987, jonka jälkeen se laski parinkymmenen vuoden aikana alle kolmannekseen alkuperäisestä (Honkonen & Lankinen 2012, 11.)

Perinteisesti journalismin tehtävä on ollut toimia vallan vahtikoirana ja yhtenä demokratian keskeisistä instituutioista. Tämän vuoksi yhteiskunnan toimintaa länsimaalaisten arvojen mukaisesti ei voi taata ilman journalismia ja luotettavia medioita. (Nieminen & Pantti 2012, 25–26.) Mediataloissa on hätäännytty median murroksesta ja omista perinteisistä tehtävistä on etäännytty (Vehkoo 2011, 114).

Mediataloja on kritisoitu siitä, että ne ovat syventäneet omaa kriisiään reagoimalla median murrokseen väärin keinoin. Sen sijaan, että perinteisen median muodot olisivat panostaneet omiin vahvuuksiinsa, ne ovat lähteneet kilpailuun verkkomedioiden kanssa niiden asettamilla ehdoilla. Ongelmana on, että perinteinen media ei pysty kilpailemaan verkkomedioiden nopeuden ja sisältömäärän kanssa. Parempi vaihtoehto olisi panostaa asioihin, joissa asemansa vakiintuneita medioita ja ammattitaitoisia toimittajia ei voisi korvata. Tällaisia asioita ovat asiantuntemus, hyvä kirjoitustaito, oma tiedonhankinta ja tutkiva journalismi sekä tuoreet näkökulmat ja aiheet. (Vehkoo 2011, 212.)

Journalismin tabloidisaatio on kiihtynyt internetin suosion kasvaessa. Tabloidisaatiolla tarkoitetaan sisältöjen viihteellistymistä. Jopa perinteisesti laatumedioiksi katsotut sisällöntuottajat ovat alkaneet tehdä samankaltaista sisältöä verkkomedioiden kanssa. Sen sijaan, että toimituksissa päätettäisiin tarttua yhteiskunnallisesti merkittäviin ja uutiskriteerit täyttäviin aiheisiin, tuotetaan nykyään yhä enemmän sisältöä yleisön ehdoilla. (Nieminen 2009, 9.)

Printissä jutut ovat perinteisesti olleet laajoja, taustoittavia ja analyttisiä, kun taas verkossa menestyvät lyhyet ja viihteelliset sisällöt. Internetissä tieto leviää nopeasti ja yleensä myös ilmaiseksi (Honkonen & Lankinen 2012, 72). Ongelmana on, että mediataloilla ei ole resursseja kilpailla verkon sisältöpalvelujen kanssa, koska molemmilla omat vahvuutensa. Heikkolaatuinen ja virheitä täynnä oleva sisältö, joita toimitukset tuottavat kiireessä ja pai-

neen alla internetiin, heikentää median uskottavuutta lukijoiden silmissä. Itsetuotetun sisällön osuus toimituksissa vähenee, kun samoja juttuja kierrätetään useissa eri medioissa. Tämä johtaa siihen, että medioiden asema luotettavan tiedon lähteenä kärsii. (Vehkoo 2011, 213.)

Kriisin aikana on korostunut median toimiminen kaksilla markkinoilla. Toiminnalla kaksilla markkinoilla tarkoitetaan, että media samanaikaisesti myy mediatuotteitaan yleisölle ja yleisöä mainostajille. (Nieminen & Pantti 2012, 85.) Vääränsuuntainen kehitys printtimedioissa karkottaa lukijoita ja pienentää levikkiä. Tämä johtaa myös mainostulojen vähene- miseen, sillä mainostajat haluavat saada mahdollisimman suurta näkyvyyttä. (Honkonen & Lankinen 2012, 12.) Mainostulojen väheneminen pahentaa printtilehtien taloudellista ah- dinkoa yhtä lailla kuin tilausten lasku, koska esimerkiksi lähes puolet sanomalehtien tulois- ta oli ilmoitustuloja vuonna 2014 (Sanomalehtien liitto 2014b). Suomessa talouskriisin seurauksena sanomalehtien mainostulot laskivat vuonna 2009 25 prosenttia vuoden ta- kaisista luvuista. Verkkoon siirtyminen ja siellä ilmaisen sisällön tarjoaminen eivät pysty pitämään pystyssä media-talojen taloutta, koska verkkomainonnan tulot jäävät alhaisem- maksi kuin printtimainoksista saadut tuotot. (Nieminen 2009, 8-9). Medioiden verkkomai- nontatuloja syövät kansainväliset yritykset, joista on teknologian kehityksen ja globalisaa- tion myötä tullut myös suomalaisten mediatalojen kilpailijoita (Pentikäinen 2009, 35).

Yksi median murroksen merkittävimmistä seurauksista on median ja yleisöjen suhteen muuttuminen. Median yleisö ei enää ole ryhmä passiivisia vastaanottajia. Sen sijaan että he pelkästään kuluttaisivat journalistisia sisältöjä, he tuottavat niitä myös itse. Internetin ja sen yhteisöpalvelujen kehityksen myötä kuka tahansa voi olla tiedon tuottaja ja välittäjä. (Ramonet 2011, 15–16.) Media-alan kannalta tällainen kehitys on ongelmallista, koska kuka tahansa voi halutessaan jakaa tuottamaansa sisältöä ilmaiseksi. Mediataloissa työ- kentelevät toimittajat kuitenkin tuottavat sisältöjä ammatikseen, joten heidän on saatava työstään rahallinen korvaus muiden alojen ammattilaisten tavoin.

Vaikka Suomessa pelkkien printtilehtien levikki on laskussa, digilehtien ja yhdistelmäti- lausten levikki on kasvanut vuosina 2012–2014. Yhdistelmätilauksella tarkoitetaan sekä printtilehteä että lehden verkkosisältöä. (Sanomalehtien liitto 2014c.) Yksi medioiden pe- lastumismahdollisuuksista onkin luoda kannattava printtilehden ja verkkosisällön yhdis- telmä. Tämä yhdistelmä on kannattava, kun se saadaan taloudellisesti tuottoisaksi esi- merkiksi muuttamalla verkkosisältöä maksulliseksi tai kohdentamalla mainontaa yhä tar- kemmin. (Nieminen 2009, 10.)

2.9 Globalisaatio muuttaa median yleisöjä

Globalisaatiolla tarkoitetaan maailmanlaajuista yhdentymiskehitystä, joka tuo maailman eri alueita taloudellisesti, kulttuurillisesti ja teknologisesti yhtenäisimmiksi (Kosonen 1999, 183). Globalisaatio vaikuttaa myös mediaan, mutta toisaalta myös median toiminta vaikuttaa globalisaatiokehitykseen. Ihmisten liikkuvuus lisääntyy henkilökohtaisista tai ammatillisista syistä.

Globalisaatio ja teknologinen kehitys tuovat yhteen ennennäkemättömällä tavalla ihmisiä, joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita sekä mahdollistavat kommunikoinnin eri puolilla maailmaa olevien ihmisten kanssa. Nämä tekijät ovat myös muuttaneet median yleisöjä. Globalisaation myötä on omille sisällöille mahdollista saada maailmanlaajuinen yleisö. Ennen yleisö nähtiin aikaan ja paikkaan sidottuna joukkona, mutta nykyään median sisällöt voivat tavoittaa yhä suurempia joukkoja (Nieminen & Pantti 2012, 138).

Perinteisesti erityisesti printtimedia on ollut vahvasti paikkaan sidonnaista. Tähän on vaikuttanut kielen lisäksi logistiset rajoitteet. Internetin ja globalisaation myötä myös kansainväliset ja ulkomaiset mediat saavuttavat ja havittelevat suomalaisyleisöjä. (Pentikäinen 2009, 35.) Suomalaisille mediayhtiöille haasteita tuo kotimaan markkinoiden pieni koko. Pienten kielialueiden mediayhtiöille kansainvälistyminen on harvoin mahdollinen vaihtoehto kielellisistä ja maantieteellisistä syistä, mutta toisaalta sisällön paikallisuus on etu myös verkossa. Vaikka kansainvälinen sisältö kiinnostaa yleisöjä yhä enemmän, lähialueita koskevat uutiset ja sisällöt koskettavat eniten. (Työ- ja elinkeinoympäristö 2014, 13.)

Globalisoitunut maailma tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia työskennellä oman maan rajojen ulkopuolella, missä työllistyminen saattaa olla helpompaa verrattuna Suomeen, jossa markkina-alueen pieni koko tarjoaa rajattuja mahdollisuuksia (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 13). Perinteisesti toimittajat ovat suunnanneet ulkomaille kirjeenvaihtajan tehtäviin. Nykyään ammattia harjoitetaan entistä enemmän paikallisille työnantajille paikallisella kielellä (Jokinen 2014, 122).

Moni näkee ulkomaille lähdön mahdollisuutena, ja nykyään ulkomaille muutto töiden perässä ei ole harvinaista. Suomesta ulkomaille muutti 15 486 henkilöä vuonna 2014 sekä ammatillisista että henkilökohtaisista syistä. Noin kaksi kolmasosaa muuttoliikkeestä suuntautui Euroopan unionin maihin. Euroopan unionissa maasta- ja maahanmuuttoa helpottaa EU:n säätämä työvoiman vapaa liikkuvuus. (Tilastokeskus 2015.)

Työn lisäksi ulkomaille lähdetään jo opintojen aikana. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa kansainvälistyminen näkyy opiskelijavaihtojen yleistymisessä ja erilaisissa kansainvälisissä yhteistyöprojekteissa. Suomessa opiskelijoiden ulkomaanvaihdot alkoivat yleistyä 1990-luvulla (CIMO 2012, 5). Vuonna 2014 joka viides ammattikorkeakouluopiskelija ja joka kuudes yliopisto-opiskelija vietti yli kolmen kuukauden jakson ulkomailla osana opintoja. (CIMO 2015, 3.) Monissa koulutusohjelmissa opiskeluun kuuluu pakollisena osana ulkomailla suoritettu harjoittelu tai opiskelijavaihto (CIMO 2012, 17). Monet korkeakoulut tarjoavat täysin englannin kielellä suoritettavia tutkintoja ja moniin suomenkielisiin tutkintoihin sisältyy pakollisia englannin kielellä opetettavia opintojaksoja (CIMO 2012, 5).

3 Tutkimusmetodit ja toteutus

3.1 Tutkimusaihe

Tutkimuksen aiheeksi valikoituivat ulkomaille työskentelevät suomenkieliset toimittajat ja heidän työllistymisensä. Päädyimme aihevalintaan omien kiinnostuksen kohteiden ja tulevaisuuden suunnitelmien vuoksi. Emme aiemmin löytäneet aiheeseen liittyvää materiaalia, joten heräsi kiinnostus tutkia asiaa itse. Toimittajan ammatti on muun muassa hyvin kieli- ja paikkasidonnainen, johon vaikuttavat monet kulttuurilliset tekijät ja yhteiskuntien kulis- seissa vallitsevat kirjoittamattomat säännöt. Tämän vuoksi meissä heräsi huoli ja mielenkiinto, voiko toimittajana pärjätä vieraalla kielellä vieraassa kulttuurissa. Olemme mietti- neet itse Suomen ulkopuolella työskentelemistä mahdollisena tulevana uravaihtoehtona.

Tutkimuksessa selvitetään, miten suomenkielinen toimittaja voi pärjätä ammatissaan ul- komailla ja vieraalla kielellä.

3.2 Käsitteet

Tässä kappaleessa esitellään tutkimuksessa usein käytetyt käsitteet ja niiden tutkimuk- sessa painotettu merkitys.

Toimittaja tai journalisti on henkilö, joka tuottaa journalistisia sisältöjä työkseen. Journa- listinen työ voi olla muun muassa kirjoittamista, kuvaamista tai radio- ja televisiotyötä. Tämä tutkimus keskittyy kuitenkin pääasiassa kirjoittavien toimittajien työurien tarkaste- luun. Rajaus on valittu sen takia, että kirjoittaessa kielen merkitys on suurin ja yksi tutki- muksen tavoitteista on selvittää juuri kielellisten haasteiden vaikutusta työhön.

Freelance-toimittaja on henkilö, joka työllistää itse itsensä tekemällä journalistista työtä. Freelance-toimittajalla on vapaus valita työnsä, mutta myös epävarmuus siitä, ettei töitä aina välttämättä ole. (Jokinen 2014, 11.)

Ulkomailla työskentelevällä toimittajalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa ulkomailla ulkomaisiin medioihin vieraalla kielellä työskentelevää suomenkielistä toimittajaa. Tällä ei siis tässä tutkimuksessa tarkoiteta suomenkielistä ulkomailla asuvaa toimittajaa, joka te- kee töitä pelkästään kotimaan medioille.

Kielitaito on opiskelulla hankittua kielten osaamista, mutta tässä tutkimuksessa käsitettä käytetään kuvaamaan erityisesti sellaista kieltä, jolla pystyy työskentelemään journalistina.

Tämä tarkoittaa sitä, että kyseisellä työskentelykielellä pystyy tuottamaan journalistisia sisältöjä.

Koulutus viittaa tässä tutkimuksessa alempaan tai ylempään journalistisen alan korkeakoulututkintoon, jolla saa valmiudet työskennellä toimittajana. Koulutuksen voi hankkia Suomessa tai ulkomailla.

Verkostoituminen on suhteiden ja hyödyllisten kontaktien luomista. Verkostoitumisen kautta voi aueta uusia työmahdollisuuksia tai kiinnostavia yhteistyökuvioita.

Editointi tässä tutkimuksessa tarkoittaa tekstin muokkausta ja käsittelyä ennen julkaisua muun kuin kirjoittajan toimesta. Editointi voi olla sisällöllistä tai kielellistä.

Toimintaympäristö tarkoittaa tässä analyysissä sitä, millaisissa oloissa ja millaisilla ehdoilla toimittaja tekee journalistista työtä.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen toteutus on kvalitatiivinen. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa selitetään ilmiötä ja sen taustalla vaikuttavia tekijöitä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään myös ymmärtämään ilmiötä sekä sen syitä ja vaikutuksia. Alusta asti haluttiin panostaa laatuun, eikä määrään. Totesimme, että pystyisimme saamaan tarpeeksi materiaalia tutkimukseen jo kolmen haastattelun pohjalta. Tähän määrään päädyttiin, koska ulkomailta vieraalla kielellä työskentelevien toimittajien tavoittaminen katsottiin haastavaksi. Aktiivinen yhteydenotto ja haastateltavien etsintä tuotti positiivisen tuloksen, sillä haastateltavia löytyi yli tavoitemäärän.

Haastattelimme neljää ulkomailla asuvaa ja työskentelevää toimittajaa. Taustakoulutukseltaan ja työkokemukseltaan haastateltavat erosivat toisistaan suuresti. Osalla oli tutkinto kokonaan ulkomailta, osalla oli tutkinto Suomesta. Monella oli suoritettuna myös opiskelijavaihto joko toisen tai kolmannen asteen koulutuksessa tai molemmissa. Jotta tutkimus olisi moniulotteinen, halusimme taustaltaan ja työkokemukseltaan toisistaan eroavia toimittajia. Tämä pidettiin mielessä, kun tutkimukseen etsittiin haastateltavia. Yritimme tavoittaa toimittajia, joiden tiesimme tekevän erilaisia työtehtäviä eri puolilla maailmaa. Kuitenkin haastateltaviksi valikoituneista toimittajista kaksi asuu Yhdysvalloissa, yksi asuu osan ajasta Yhdysvalloissa ja yksi asuu Aasiassa. Samankaltainen maantieteellinen sijainti ei mielestämme ollut ongelma, koska haastateltavilla on myös eroavaisuuksia keskenään esimerkiksi kielitaidossa ja työhistoriassa.

Päätimme toteuttaa opinnäytetyön yhdessä, koska näin pystyimme tekemään laajemman tutkimuksen, mikä miellytti meitä ajatuksena, sillä halusimme oppia aiheestamme mahdollisimman paljon. Yhdessä pystyimme perehtymään aiheeseen syvemmin ja käymään enemmän lähdemateriaaleja läpi. Yhdessä tuotettu teksti on valmiimpaa kuin yksin tehty, sillä kirjoittaessamme tekstiä kävimme jatkuvasti keskustelua ja pystyimme suhtautumaan tutkimustuloksiin kriittisemmin, jolloin tutkimuksesta jäi pois väärä ja tarpeeton tieto.

3.3.1 Haastateltavien valinta

Tutkimuksen ensimmäinen vaihe oli löytää sopivat haastateltavat. Ensin otimme yhteyttä viiteen media-alan yhtiöön ja järjestöön, joista kysyimme mahdollisia haastateltavaehdokkaita. Etsimme myös yksittäisten toimittajien yhteystietoja ja otimme heihin yhteyttä sähköpostilla. Löysimme toimittajien yhteystietoja googlaamalla ja freluettelo.fi:stä. Joidenkin toimittajien kohdalla yhteystiedot olivat vanhentuneet, joten heidän kohdallaan ajan tasalla olevan sähköpostiosoitteen löytäminen vaati enemmän vaivannäköä. Kysyimme myös vastanneilta toimittajilta ehdotuksia haastateltaviksi. Yhteensä lähetimme sähköpostia 15 toimittajalle. Yksi haastatteluun suostuneista toimittajista jakoi myös viestin tutkimuksestamme freelance-toimittajien Facebook-ryhmään.

3.3.2 Haastattelujen toteutus

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina Skype-puhelulla. Tämä osoittautui järkevimmäksi toteutusmetodiksi, sillä tutkimukseen osallistuneet haastateltavat asuvat eri puolilla maailmaa. Lisäksi ennen haastattelua lähetimme perustietolomakkeen (Liite 1) sähköpostitse, johon haastateltavat vastasivat kirjallisesti ennen varsinaista haastattelua. Päädyimme tähän ratkaisuun, koska halusimme saada perustiedot haastateltavien koulutus- ja työtaustoista sekä kielitaidosta etukäteen. Näin itse haastattelussa ei tarvinnut käyttää aikaa perustietojen kyselemiseen. Lisäksi pystyimme hieman muokkaamaan haastattelurunkoa haastateltavan mukaan.

Skype-haastattelussa esitimme haastateltaville noin kymmenen kysymystä riippuen haastattelun luontaisesta kulusta (Liite 2). Osa haastateltavista vastasi kysymyksiin niin laajasti, että he tulivat vastanneeksi useampaan kysymykseen kerralla, jolloin emme kysyneet samoja kysymyksiä uudestaan. Skype-haastattelun kesto oli noin puoli tuntia. Haastattelujen ajan-kohtana oli joulukuu vuonna 2015 ja tammikuu vuonna 2016. Haastattelut toteutettiin pidemmällä aikavälillä, koska haastateltaville haluttiin antaa mahdollisuus valita sopiva haastattelu-aika. Lisäksi aikatauluihin vaikuttivat joulun pyhät.

Haastattelut otettiin nauhalle, jonka lisäksi myös kirjoitimme muistiinpanoja käsin. Haastattelujen jälkeen litteroimme ne myöhempiä analyyskejä varten. Ensin kävimme jokaisen haastattelun yksitellen läpi ja jaoimme ne pienempiin osiin haastattelussa käsiteltyjen teemojen kuten työn ja koulutuksen pohjalta. Tästä eteenpäin tarkastelimme vastauksia aihepiireittäin. Näin saimme rakennettua helpommin hahmotettavia kokonaisuuksia analyysiä varten. Analyysin jälkeen kokosimme haastattelumateriaalista tärkeimmät ja kiinnostavimmat johtopäätökset. Vaikka tutkimus vastaa moniin ennalta asetettuihin kysymyksiin, heräsi sen aikana lisää kysymyksiä esiin nousseista aiheista. Näitä aiheita käsitelimme pohdintaosiossa.

3.4 Tutkimuksen aikataulu

Tutkimuksen suunnittelu aloitettiin syyskuussa 2015. Tässä vaiheessa valittiin tulevan tutkimuksen aihe ja tehtiin tutkimussuunnitelma. Tutkimukselle tehtiin aikataulu, jossa annettiin jokaiselle tutkimuksen osalle tarkka toteutusaika. Tämän tavoitteena oli saada tutkimus etenemään tasaisesti ja valmistumaan aikataulussa. Tutkimus haluttiin saada valmiiksi mahdollisimman ajoissa keväällä, jotta voisimme valmistua kesäkuussa 2016. Tammikuussa 2016 varmistui opinnäytetyön esittämispäivä, joka antoi tarkan määräajan tutkimuksen toteuttamiseen. Lopulliseksi tutkimuksen valmistumisajankohdaksi määräytyi maaliskuu 2016.

Tutkimuksen aiheeseen perehtyminen aloitettiin tutustumalla kirjallisuuslähteisiin, aiheeseen liittyviin tutkimuksiin ja journalismia käsitteleviin artikkeleihin. Haastateltavia alettiin etsiä lokakuussa 2015. Viimeiset yhteydenotot mahdollisiin haastateltaviin tehtiin joulukuussa 2015. Haastattelut toteutettiin joulukuussa 2015 ja tammikuussa 2016. Tämän jälkeen suoritettiin haastatteluaineiston analysointi ja kerättiin tärkeimmät johtopäätökset yhteen. Tutkimus valmistui tavoitteeksi asetetussa ajassa.

4 Suomenkielisenä toimittajana ulkomaisilla medioilla

Analyysissä käydään läpi haastatteluilla kerättyä aineistoa. Haastatteluaineisto on analysoitu aihepiireittäin. Haastateltavina olivat suomalaiset toimittajat, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet ulkomaisilla medioilla. Haastatteluilla toimittajilla on tällä hetkellä hyvin erilaiset työstatukset. Suurin osa haastateltavista toimii freelance-toimittajina, joten heidän työtehtävänsä vaihtelevat ajoittain suurestikin. Haastatteluissa kysyttiin muun muassa työnhakuun, työntekoon, kielitaitoon ja koulutukseen liittyviä kysymyksiä.

Haastatteluaineiston materiaalit on jaettu suurempien teemojen alle. Teemat ovat muodostuneet haastatteluissa tärkeimmiksi nousseiden aihealueiden pohjalta. Analyysissä käsiteltäviä teemoja ovat työ, kielitaito ja koulutus. Analyysin viimeinen teema käsittelee avaintekijöitä menestykseen ulkomailla. Tämä teema syntyi pitkälti toimittajien omista kokemuksista, joiden he korostivat auttaneen heitä eteenpäin uralla ulkomailla. Osa teemoista liittyy toisiinsa läheisesti, joten tarkan rajan vetäminen teemojen välille on mahdollista. Siksi analyysissä yhden teeman kohdalla voi nousta esiin myös muita teemoja koskevia aiheita ja havaintoja.

Haastateltavien vastauksia käsitellään analyysissä nimettöminä. Haastateltuihin toimittajiin viitataan lyhenteellä T. Lyhenteeseen on lisätty numero, joka kertoo järjestyksen, jossa haastattelut on toteutettu.

4.1 Työskentely toimittajana ulkomailla

Työkappaleessa käsitellään työnhankintaa ja työskentelykäytäntöjen eroja suomalaisten ja ulkomaisten toimitusten välillä. Tutkimusta varten haastateltujen toimittajien vastausten perusteella kerrotaan, miten etsiä töitä ja työnantajia ulkomailla sekä minkälaisiin eroihin työtavoissa ja suhteessa työnantajaan tulee varautua. Kaikilla haastateltavilla on usean vuoden kokemus ulkomaisiin medioihin työskentelystä. Eniten kokemusta omaavalla sitä on 22 vuotta ja vähiten seitsemän vuotta.

4.1.1 Miten löytää töitä ulkomaisista medioista?

Suuria eroja töiden etsimisessä ja työnetsintätavoissa ei ollut havaittavissa. Haastatteluissa korostuu työnhaku erityisesti Yhdysvalloissa, mutta Yhdysvaltojen ulkopuolella asuvat toimittajat painottivat samoja asioita työnhakuun liittyen. Haastatteluissa nousi esille enemmän freelance-työsuhteiden luomiseen painottuva työnhaku. Tämä selittyy sillä, että on yleistä aloittaa työsuhte ulkomailla freelancerina. Freelance-työn etsimisessä ei ole havaittavissa maiden välisiä eroavaisuuksia, vaan perusohjeet pätevät joka puolella.

Työnantajien löytämisessä ulkomailla tärkeintä on verkostoituminen. Kaikki haastateltavat korostivat verkostoitumisen merkitystä uran etenemisen kannalta. Kontakteja on tärkeä luoda jo Suomessa ennen ulkomaille lähtöä, sillä töitä etsiessä näitä kontakteja voi käyttää suosittelijoina. Ulkomailla suosittelijoiden merkitys on suuri.

T1: Auttaa jos sul on kotimaasta tosi paljon suosituksia, et yks mitä nyt voi tehdä nii, jos on Suomes opiskelemas, nii yrittää julkasta mahdollisimman paljon ja luoda hyvii suhteita lehtiin, et sit voi pyytää, et hei voitteks te kirjottaa, et mä oon Suomen paras sankarijournalisti.

Tärkeää on tehdä itsestään houkutteleva työnantajan silmissä. Esimerkiksi erikoisosaaminen ja kiinnostavat juttuaiheet ovat keino erottua muista. Mitä enemmän toimittajalla on erikoisosaamista, sitä monipuolisempaa sisältöä ja materiaalia aiheesta hän pystyy tarjoamaan. Kuvamateriaalien merkitys on kasvanut erityisesti internetsisältöjen myötä, joten harvoin pelkkä teksti riittää.

T3: Kun sä pystyt yksin liikkumaan, kuvaamaan, leikkaamaan, välillä sä voit tehdä yhteistyötä muiden kanssa tietysti, mutta jos sä joudut sellaiseen tilanteeseen, että pitäis pystyy tarjoamaan kuvaa ja ääntä, nii et sä osaat tarjota.

Juttujen myymistä helpottavat erikoiset juttuaiheet tuoreine näkökulmineen. On esimerkiksi kannattavaa hakeutua paikkoihin ja tilanteisiin, jotka poikkeavat tavallisesta. Tämä pätee erityisesti kansainvälisiin mediayhtiöihin, koska näiden toiminta ei ole yhtä paikallisesti sidottua.

T3: Aina tietysti on parempi, mitä erilaisemmassa paikassa on, et siel ei oo hirveesti muita kansainvälisiä toimittajia, nii sitä parempi mahdollisuus on saada asioita läpi, et ku menee sellasiin paikkoihin, mis ei välttämättä oo niin montaa muuta tekemässä juttua.

Juttuideoita lähetettäessä tulee ottaa huomioon kohdemedian toiveet, sillä osa medioista haluaa tarkemman kuvauksen tulevasta jutusta. Haastatteluissa nousi esiin, että ulkomaila erityisesti isoissa maissa, joissa kilpailu on kovaa, voi joutua usein tekemään paljon töitä jutun eteen jo ennen kuin tietää, saako sen myydyksi. Kovan kilpailun vuoksi juttuja ei välttämättä saa myydyksi, koska joku on valmis tarjoamaan sisällön ilmaiseksi saadakseen työkokemusta.

T2: Niil on paljo valinnanvaraa enemmän ja pitää olla paljo itse tehny taustatöitä ennen ku pystyy myymään sen jutun ja sit voi olla et jos ei sitä pysty myymään nii sit se on vaa oma ongelma ja työ menee hukkaan.

Mahdollisiin työnantajiin tulee olla yhteydessä aktiivisesti ja lähettää juttuideoita sinnikkäästi, sillä koskaan ei tiedä milloin saa mahdollisuuden. Ensi yrittämällä ei välttämättä tärppeä, mutta se ei tarkoita etteikö ovi voisi aueta myöhemmin.

T1: Välillä se on turhauttavaa, ku noi isot lehdet, sinne on nii paljon kilpailua ja muuta. Mut ei siin sit muu auta, pitää vaa pommitella niitä emaililla.

T3: Joskus täytyy ottaa pieniä riskejä, aina se ei mee välttämättä putkeen, mut sit seuraavalla kerralla se voi kans onnistua.

Vaikka omasta taustasta voi olla hyötyä, kannattaa ulkomaalaisuutta korostaa alussa harkiten. Jos ulkomaalaisuudella pystyy tuomaan juttuun jotain lisäarvoa, voi olla järkevää mainita asiasta. Mikäli juttu käsittelee maantieteellisesti ja kulttuurillisesti omaa taustaa lähellä olevia aiheita, kannattaa nostaa esiin oma asiantuntemus aiheeseen liittyen.

T1: Nii emmä mainitse, et mä oon suomalainen toimittaja – – lähinnä sitä, et ei haluu, et ne heti ensimmäisenä leimaa sut, et jaa tää on joku ulkkari, et ei silt tuu mitää hyödyllistä tai järkevää tekstiä.

Luodessa ensimmäistä kontaktia työnantajaan on oltava erityisen tarkkana oikeakielisyyden kanssa. Vaikka puutteet kielitaidossa eivät muuten olisi ongelma työn teossa, voi huono ensivaikutelma pilata mahdollisuuden työllistyä.

T1: Tärkeintä lähinnä on se, et ku lähettää sen ekan meilin sillee et selittää et mä oon freelance journalist, kiinnostaasko juttu täältä nii siin ei sais olla virheitä.

Kun haaveilee työllistymisestä ulkomaille, on kiinnitettävä huomiota käytännön järjestelyihin. Työllistymisprosessiin vaikuttaa muun muassa maantieteellinen sijainti. Esimerkiksi Yhdysvalloissa työskentelyä varten tarvitsee viisumin, jonka saanti voi olla hankalaa. Euroopan sisällä, jossa työvoima voi liikkua vapaasti, vastaavia haasteita on vähemmän.

T4: Sen ensimmäisen työnantajan saaminen, joka on niinku valmis hakemaan sulle niitä viisumeita ja maksamaan siitä aikamoiset rahat ja sitten laittamalla lakimiehet sitä tekemään ja näin niin se voi olla aika hankalaa.

T1: Jotta ne palkkais sen suomalaisen niitte pitää todistaa, että tällä suomalaisella on taitoa, jota kellään jenkillä ei ole.

Toimittajien työllisyystilanne on heikko myös muualla. Haastatteluissa nousi esille, että yksi hyvä vaihtoehto on työskennellä sekä Suomeen että ulkomaille. Tällaisessa tilanteessa ei ole riippuvainen yhdestä markkina-alueesta, vaan voi katsoa tilanteen mukaan kummasta löytyy helpommin töitä.

T1: Paras tilanne on se, et sä voit tehdä Suomeen ja ulkomaille, että sit sä et oo nii niitten armoilla.

4.1.2 Eroja käytännön työnteossa

Yksi suurimmista tutkimuksessa esille nousseista käytännön eroista suomalaisten ja ulkomaisten toimitusten välillä on editoinnin määrä. Haastateltavat kokivat, että ulkomaisissa toimituksissa ollaan enemmän läsnä koko jutun tekoprosessin ajan. Suomessa toimittaja toteuttaa jutun pääasiassa itsenäisesti juttuidean hyväksymisen jälkeen ja toimituksessa juttua käsitellään vasta sen valmistuttua. Tämä pätee myös freelance-työsuhteisiin.

T3: Ne haluaa olla hirveen tarkasti niin ku siin joka vaiheessa mukana, et tietää ketä haastatellaan, miten se juttu rakenteellisesti ja juonellisesti etenee ja sit ku se juttu on valmis, nii se lähetetään sinne ja sit ne käy sen läpi ja usein vielä ehdottaa muutoksia.

Haastatellut toimittajat kokivat, että ulkomailla juttuja editoidaan enemmän erityisesti sisällöllisesti eikä pelkästään kielellisesti, mihin editointi Suomessa usein painottuu. Tämä saattaa tulla suomalaisille toimittajille yllätyksenä. Ulkomaisissa toimituksissa usein tiedetään tarkemmin, mitä halutaan ja myös osataan vaatia sitä. Tämän vuoksi ei pelätä esittää korjausehdotuksia.

T4: Jotkut suomalaiset toimittajat, jotka on mennyt ulkomaalaisiin välineisiin, joiden kanssa mä oon jutellu joskus, iha sivuuttaen puhunu, nii he on ollu vähä kauhistuneita siitä, et näin paljon täällä puututaan heidän mestariteoksiinsa ja niin ku täällä se on iha tavallista.

T3: Se on ihan hirvittävän tarkkaa tavallaan, mut mä tykkään siitä myös sen takia, et mä koen, et ne on siinä mukana, et sä et oo yksin tekemässä sitä ja et siit tulee sit oikeesti sellanen, ku mitä se toimitus haluaa sen jutun olevan.

Kukaan haastatelluista toimittajista ei nähnyt vieraskielisyyttä esteenä juttujen kirjoittamiselle. Heidän mielestään täydellistä kielitaitoa tai oikeinkirjoitusta ei vaadita, sillä eivät kielen natiivit puhujatkaan osaa omaa kieltään virheettömästi, vaan heidänkin juttujensa kieltä editoidaan yhtäläillä.

T1: Sit kuitenkin on sitä varten editorit, et ne voi sieltä sitte ottaa pois kaikkii niin ku omituisen kuulosii lauserakenteita.

Haastateltavat mainitsivat, että on etu, jos tuntee kieltä äidinkielenään puhuvia henkilöitä, koska he voivat oikolukea valmiin tekstin ennen kuin sen lähettää työnantajalle. Näin tekstistä jää pois mahdolliset kielioppivirheet ja oudolta kuulostavat sanavalinnat ja lauserakenteet.

T2: Auttaa totta kai, et tuntee ihmisiä jotka puhuu sitä kieltä äidinkielenään, että voi pyytää, et ne lukee niit tekstejä myös etukäteen ja auttaa vähän silleen kä-sittelyssä.

Isoilla markkina-alueilla on kovan kilpailun vuoksi korkeammat laatuvaatimukset, koska tarjontaa on paljon. Monilla näiden isojen alueiden medioilla on laajempi ja kansainväli-semppi lukijakunta sekä maine, jota täytyy pitää yllä.

T2: Lehdissä nii laatuvaatimukset on myös tosi paljon suuremmat ku Suomes-sa, et ne hylkää omien tuttujenki ammattitoimittajien juttuja, joiden eteen ihmi-set on nähny paljon vaivaa.

Suomessa toimittajan palkkataso on korkeampi kuin monissa muissa maissa kuten Yh-dysvalloissa. Ulkomaille lähtevän toimittajan tulee ottaa huomioon, ettei välttämättä saa työstään samansuuruista korvausta kuin Suomessa. Tämäkin selittyy osittain sillä, että ylitarjontaa alalla on paljon. Vaikka rahallisen korvauksen määrä ei alussa ole kovin suuri, voi hyvin kirjoitettu juttu avata uusia ovia ja työmahdollisuuksia. Isolla markkina-alueella mahdollisuuksien kirjo on laajempi ja näkyvyyttä saavuttamalla voi ura lähteä etenemään ennalta arvaamattomalla tavalla.

T1: Jotenki sit vaa ei aina jaksa motivoituu, ku saa nii älyttömän pientä palkkaa verrattuna suomalaisiin lehtiin. Tokihan jotku maksaa ihan hyvin.

T2: Toinen puoli on kyllä sit se, et palkinnotki voi olla suurempii, ei välttämättä palkkiot, palkkiot on laskenu kaikkialla mutta koska on iso markkina-alue nii niist jutuist voi sit poikii eri tavalla erilaista.

T4: Yhdysvallat on niin iso maa, et ne mahdollisuuksien se kirjo on ihan eri tie-tenki ku mitä Suomessa.

4.2 Kieli toimittajan työkaluna

Kaikki tutkimuksessa haastatellut toimittajat tuottavat englanninkielistä sisältöä. Osa käyt-tää työskennellessään myös muita kieliä esimerkiksi haastattelujen tekemisessä ja taus-tamateriaalin keräämisessä. Suomen ja englannin kielten lisäksi kaikki haastateltavat osasivat vähintään kahta muuta kieltä. Kaikki heistä osasivat myös ruotsia ja saksaa. Näi-den kielten lisäksi yksi osasi ranskaa, yksi espanjaa ja yksi turkkia.

Ensin tarkastellaan kielen oppimista ja kielitaidon kehittämismahdollisuuksia. Tämän jäl-keen esitellään toimittajan työtä vieraalla kielellä haastateltavien kokemusten kautta.

4.2.1 Kielitaito on omalla vastuulla

Haastatellut toimittajat ovat käyttäneet erilaisia keinoja kielitaidon hankintaan. Kaikki kuitenkin korostivat oman aktiivisuuden merkitystä kielitaidon kehittämisessä. Kaikki haastateltavista olivat saaneet peruskielitaidon koulusta, jonka lisäksi haastateltavat olivat kehittäneet ja ylläpitäneet kielitaitoaan lukemalla kirjoja ja lehtiä, katsomalla televisiosarjoja ja elokuvia sekä puhumalla kieltä mahdollisimman paljon. Yksi kertoi käyneensä lisäksi englanninkielisen päiväkodin.

T1: Tietty se et mahdollisimman paljon, jos enkuks haluaa kirjoittaa, nii kuunnella just englanninkielisii radio ja tv-ohjelmii ja jutella paljon natiivien kanssa, et saa sit sitä omaa kieltä sujuvammaks.

T3: Paljon puhumalla myös ja lukemalla kirjallisuutta ja lukemalla sanomalehtiä ja reportaaseja ja opiskelemalla myös paitsi, et sä opit sitä kielitaitoo, mut myös niinku ehkä tutustumalla siihen tarinakerrontatapaan ja aihepiiriin ja näkökulmiin.

Sanavaraston laajentaminen ja kieliopin hallitseminen ovat tärkeitä, jos haluaa kirjoittaa journalistisia tekstejä. Nämä taidot on mahdollista opiskella myös itsenäisesti, mutta se vaatii tietynlaista panostusta, sillä jokaisella kielellä on ominaispiirteitä, jotka täytyy opetella ulkoa, mutta ennen pitkään ne oppii hallitsemaan käytön myötä. Tällaisia kielen ominaispiirteitä ovat muun muassa idiomit ja sanonnat, joita ei pysty kääntämään toiselle kielelle.

T4: Kyllä piti siis niin ku väliviivojen opettelua ja niin ku isojen kirjainten käyttöä ja titteleitä ja siis niin ku tällaista mitkä pitää sitten vaan oppia.

Yksi tapa kehittää kielitaitoa on suorittaa koko korkeakoulututkinto ulkomailla. Ulkomailla opiskelu on hyödyllistä myös muiden syiden vuoksi. Haastateltavat olivat myös käyttäneet hyödyksi mahdollisuutta vaihto-opiskeluun lukioaikana ja korkeakouluopinnoissa.

T1: Mut se oli myös yks syy miks mä lähin silloin jenkkeihin opiskelee journalismii, mä aattelin et haluaa just alkaa kirjoittaa myös englanniks ja aattelin sitä et jos mä Suomes opiskelen niin sit mä vaan kirjoitan suomeks. Sit on kuitenkin vähän rajotettu tää maailma, työmahdollisuudet rajottuu sit yhteen maahan jos pystyy vaan suomeks kirjoittaa.

Vaikka vieraan kielen osaamisessa olisi vielä puutteita ulkomaille lähdetessä, kehittyy kielitaito nopeasti, kun sitä kuulee ja käyttää jatkuvasti.

T3: Sit vaa siinä niin ku mä oon eläny englanninkielisissä yhteiskunnissa ja on tavallaan, ku mä teen ulkomailta juttuja, niin mä teen ne lähinnä mä haastatte-

len ihmisiä englannin kielellä usein eli mun täytyy tulla käytännössä elämässä toimeen englannin kielellä, joten siitä on alkanu tulla hyvin sujuva.

Haastateltavat kokivat, että suomalaisten kielitaito on yleisesti ottaen hyvä ja antaa edellytykset työskennellä ulkomailla. Täydellisyyttä ei tarvitse tavoitella, vaan pitää luottaa omaan kielitaitoonsa, sillä vähemmälläkin pärjää. He olivat myös itse saaneet hyvää palautetta kielitaidostaan.

T2: Kyl mä luulen, et aika monet suomalaiset varmaan nykyään etenki nuoret nii ihan hyvin pystyy kirjottaa englanniks ihan selkeet englantii, sellasta mitä kuka tahansa englanninkielinenki periaattees kirjottaa, mutta sitte on vaikeeta kirjottaa hyvin oikeesti ihan samalla tavalla ku on vaikeeta kirjottaa omalla kielellä hyvin, nii on vielä vaikeempaa kirjottaa vieraalla kielellä hyvin.

T4: Ei täydellisyyteen mun mielestä edes kannattais pyrkiä varsinkaan uutistyössä, et ehkä sit jos sä kirjoitat jonku kirjan, nii se on eri asia.

4.2.2 Kielelliset haasteet päivittäisessä työssä

Vaikka vierasta kieltä olisi opiskellut kuinka pitkään ja sitä käyttäisi jatkuvasti päivittäisessä elämässä, pienet virheet kulkevat silti mukana. Kielioppia voi kuitenkin tarkistaa ja korjata itsekin varsinkin kirjoitetussa sisällössä.

T3: Vaikka on puhunu englantia pääasiassa käytännössä enemmän ku suomen kieltä ihan päivittäiselämässä vuosikausia, niin silti sitä tekee niitä samoja virheitä, kaikkii artikkelivirheitä ja tällaista, et ei se oo koskaan niin täydellistä.

Kieliopillisen virheettömyyden lisäksi on tärkeä huomioida yleisön kulttuuritausta, joka vaikuttaa sanavalintoihin ja tekstin tyyliin. Esimerkiksi osalla sanoista voi olla kaksoismerkityksiä, joita ulkomaalainen ei välttämättä ymmärrä, koska ne liittyvät alueen kulttuuriin ja historiaan.

T2: Se on kans sit jossain määrin vaikee ymmärtää, et millasii miellelyhtymii ihmisille tulee eri sanoista, koska itselle ne ei oo alkuperäiskielisanoja, nii sit ei välttämättä hahmota et ja monilla asioilla on historia, jota ei tunne ja joka liittyy myös kieleen, jollain sanoilla on paha kaiku.

Kulttuuriin ja historiaan liittyvät virheet ovat vakavampia kuin kielioppivirheet. Tämän takia on tärkeää oppia tuntemaan paikallinen kulttuuri ja yleisö. Näitä virheitä on ehdottoman tärkeä välttää, jotta tekstistä tulee poliittisesti korrekti eikä siihen jää esimerkiksi rasistisia vivahteita.

T2: Jos kirjottaa yhtään isommalle tai vakavammin otettavalle työnantajalle, niin eihän ne hyvältä näytä, jos siel on sit sellasii, jotka jokainen paikallinen tunnistaa, et ei näin voi sanoo, mut ite ei hahmota, koska ei oo sitä historiaa.

Haastateltavat katsoivat, että tavallisessa journalistisessa työssä pärjää vaatimattomamallakin kielitaidolla. Jos kuitenkin haluaa erottua positiivisessa mielessä kirjoitustyyllillään ja tuoda esiin omaa persoonaansa tekstissä, vaatii tämä jo ihan erilailla kielellistä osaamista ja panostamista.

T2: Tosi vaikeeta mun mielestä on miettiä kielen rytmiä, sanavalintoja, synonyymejä et asian pystyy esittää ihan selkeesti, mut jos haluaa olla yhtään eloisa kirjoittaja tai ihminen jolla on jonkinnäkönen oma ääni tai nii se on tosi vaikeeta.

Osa ulkomaisille medioille työskentelevistä toimittajista kirjoittaa juttuja ulkomailta myös Suomeen. Kahden kielen käyttö päivittäisessä saattaa olla haasteellista, koska kielet alkavat vaikuttaa toisiinsa, kun niillä työskennellään lähes samanaikaisesti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi, että toinen kieli saa vaikutteita toisen ominaispiirteistä ja rakenteista. Haasteita lisää, jos käyttää työskentelyssä useampaa kuin yhtä vierasta kieltä.

T1: Mut itseasias se, mikä on ollu haastavaa, on lähinnä se, et ku on vaihtanu just nii paljon suomen ja englannin välillä – – koska joskus mul on käyny sillee, ku liian tiheesti vaihtaa, nii sitte jompaan kumpaan kieleen tulee sellasii outoi lauserakenteita.

4.3 Koulutuksella voi hankkia kansainvälistä osaamista

Haastateltavista kahdella oli Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto, kolmannella oli Yhdysvalloissa suoritettu tutkinto ja neljäs oli suorittanut tutkinnon sekä Suomessa että Yhdysvalloissa.

Haastateltavat katsoivat, että ulkomailla suoritetusta tutkinnosta on hyötyä. Lisäarvoa ei tutkinto itsessään tuo, vaan muut kohdemaassa opiskelun ohella hankitut ja luodut kontaktit. Ulkomailla opiskelun nähtiin syventävän paikallisen kulttuurin tuntemusta ja kehittävän kielitaitoa.

T2: Mut kyl mä ajattelisin, et sen tutkinnon suorittaminen tai ainakin jotku opinnot siinä maassa ois tosi hyödyllisiä, koska se usein osaltaan se opettaa kieltä ja opettaa sen maan käytäntöjä ja kulttuureja, mut ne kotakit on kaikista tärkeimpiä.

T1: Kyl se mun mielest auttaa, et opiskelee siin maassa, mis haluaa tehdä töitä, et sit sä pääset eri tavalla siihe kulttuuriin sisälle.

Opinnot ulkomailla antavat mahdollisuuden kokeilla käytännön työntekoa esimerkiksi koulun lehdessä ja erilaisissa projekteissa. Lisäksi pääsee vierailemaan merkittävässä instituutioissa tai organisaatioissa, joista hankkii arvokasta tietotaitoa.

T1: Maisteriohjelmassa oli paljo sellasta, et nyt mennään johonki kaupunginvaltuuston kokouksiin ja kaiken maailman protesteihin ja tällaisiin – et on se sit hyvä, jos halua tehdä paikalliselle medialle töitä, et on sit kärryillä kaikist poliittisist kuvioista siellä.

Koulutuksen tasossa ei niinkään nähty eroja Yhdysvaltojen ja Suomen välillä, mutta koulutus kohdemaassa antoi paremmat edellytykset siirtyä työelämään. Kuitenkin esimerkiksi Yhdysvaltojen sisällä koulutusten välillä on suuria eroja niin laadussa kuin hinnassa.

T2: Emmä sinänsä ajattele, et se suomalainen tutkinto ois jotenki huono tai et se oppiminen ois nii valtavan erilaista, mut siihen sosiaaliin kuvioihin pääseminen.

T4: Mun mielest ylipäänsä voi sanoa, et suomalainen koulutus on todella hyvä-laatuista siis se peruskoulutus ja sitte yliopistoki, nii on se paljon vaativampaa tietyllä tavalla, mitä niinku esimerkiks amerikkalainen, sitte täällä Amerikassa nää erot on todella kovia.

4.4 Tekijät onnistumisen takana

Kielellisen osaamisen ja journalistisen ammattitaidon lisäksi on muitakin osa-alueita, joilla täytyy kehittää itseään menestyäkseen ulkomailla. Näiden tekijöiden merkitys unohtuu usein, vaikka niillä saattaa olla iso vaikutus työuraan ja sen kehitykseen.

4.4.1 Oman ammattitaidon arvostaminen ja esiintuominen

On tärkeää, että toimittaja tiedostaa omat vahvuutensa ja osaa tuoda ne esiin luoden positiivisen kuvan itsestään. Suomalaisten ongelma on usein liika vaatimattomuus ja oman osaamisen vähättely. Ulkomailla tällaista ei ymmärretä, vaan olemalla liian vaatimaton saattaa vahingossa luoda kuvan, että ei oikeasti osaa mitään. Ero on lähinnä kulttuurillinen. Haastateltavat toivat esille, että heidän on täytynyt opetella kyseiseen tapaan.

T1: Mun yks jenkkikoulukavereista sanoki, et sun täytyy kyl petrata nyt tos ittes kehumisessa, et sä oot aina vaan, et no voin mä jotain kirjottaa kyl mä ehkä jotain osaan silleen, et ei sun pitää tietysti olla silleen, et hei mä oon maailman paras toimittaja mult saa niin hyvii juttui ettet mistään.

Monesti vieraskielisyys tuo sellaista epävarmuutta työskentelyyn, jota ei joudu omalla äidinkielellä työskennellessä kohtaamaan. Toimittajan työhön kuuluu oman tekstin kriittinen

analysointi, mutta vieraalla kielellä työskennellessä kriittisyys lisääntyy ja omia taitoja epäilee herkemmin. Tässäkin on lopulta luotettava omaan osaamiseensa ja luovuttava jatkuvasta virheiden pelosta. Itseltään ei tarvitse vaatia kielellistä täydellisyyttä, sillä työn-antajatkaan eivät sitä toimittajalta odota.

T2: Mä oon huomattavasti epävarmempi, ku mä teen ulkomaalaisille ja sit mun on vaikee itse osata arvioida, että jos mä teen jotain virheitä, johtuaks se siitä, et mä oon ulkomaalainen vai onks se samanlainen kielivirhe esim mitä paikalliset tekee paljon.

T1: Ite välillä miettii et voi voi kuulostaakohan tää nyt ihan niin ku natiivin kirjoittamalta vai lukeeks muut ihmiset tätä silleen mitä ihme kielipuolii tääl on. Mut kyl mä oon ainaki iha saanu palautetta – – aina vaa sillee ei me voida tajuta et englanti ei oo sun äidinkieli.

4.4.2 Aktiivinen verkostoituminen avaa ovia

Kaikki haastateltavat korostivat verkostoitumisen merkitystä uran luomisessa ulkomailla. Kontakteja kannattaa luoda jo opiskeluaikana ulkomaille. On tärkeä tuntea ihmisiä kohdemaasta, mutta on myös tärkeää luoda suhteita ympäri maailmaa. Muodostetut kontaktit voivat auttaa töiden löytämisessä, mutta toimia myös tiedonlähteinä juttuja varten. Opiskelu ulkomailla on yksi keino luoda kontakteja, mutta verkostoitumista voi tehdä myös kotimaassa tai kotimaasta käsin.

T2: Ainakin vaihto-oppilasvuosi ois ihan ehdoton, et se jo auttaa pitkälle ja mä tiedän ihmisii, jotka on ollu jossain vaihdossa Amerikassa, vaik on opiskellu suomalaises yliopistos ja on sit sitä kautta jo onnistunu saamaan sen verran kontakteja ja suosittelijoita ja muita, et on päässy eteenpäin.

Kaikki verkostoitumismahdollisuudet on hyvä käyttää hyödyksi. Ulkomailla erityisesti Yhdysvalloissa verkostoitumisen merkitys on suurempi kuin Suomessa. Oikeat kontaktit voivat auttaa yllättävän paljon, joten verkostoitumisen tärkeyttä ei kannata unohtaa. On hyvä nähdä jokainen hetki tilaisuutena verkostoitua ja aktiivisesti lähestyä ihmisiä.

T1: Mut jenkeis on tosi paljon menee suhteella kans varmaa enemmänki ois voinu hyödyntää sitä, et menis jokasii kissanristiäisiin, tunkis vaa aina juttelee kaikkien kaa, et joo täs on mun kortti.

4.4.3 Ominaisuudet apuna kansainvälisellä uralla

Haastatellut toimittajat nostivat esiin luonteenpiirteitä ja ominaisuuksia, jotka auttavat toimittajaa selviytymään ulkomailla ja vieraskielisessä työympäristössä. Ulkomaille lähtevän

toimittajan tulisi olla itsevarma ja sosiaalinen. Tärkeää on toimia oma-aloitteisesti ja rohkeasti sosiaalisissa tilanteissa, joissa tapahtuu verkostoitumista. Vahva ammattitaito on välttämätöntä.

T4: Sellasia perusluonteenpiirteitä ehkä, mitä tarvitaan niin on tieteenki siis sisukkuus ja semmonen niin ku kestävyys, et näissä asioissa voi kestää aikaa ja sitte siis niin ku semmonen ainakin täällä Yhdysvalloissa, nii mitä tarvitaan nii kyllä pitää olla hyvin semmonen ulospäinsuuntautunut ja semmonen niin ku ei nyt ehkä itseään kehuva, mutta kuitenkin sellanen niin ku itsevarma.

T3: Tekemällä oppii eikä tarvii olla täydellinen heti, vaan niinku, et täytyy vaan alkaa tekemään ja tarjoamaan koko ajan ja jos heti ei niin ku onnistu nii siit ei kannata lamaantua, vaa jatkaa vaan ja tota olla silleen avoin uusille niinku uusille yhteistyökumppaneille ja niin eespäin että niin.

Ulkomailla selviytyminen ja uran luominen vaatii sisukkuutta, sinnikkyyttä ja järjestelmällisyyttä. Urasta ulkomailla haaveilevan tulisi tehdä mahdollisimman konkreettisia suunnitelmia ja huolellista taustatyötä esimerkiksi kulttuurierojen ja käytännön asioiden selvittämiseksi. Vaikka ulkomailla on laitettava itsensä likoon, ei tämä tarkoita sitä, että sinne tulisi suunnata päättömästi hetken mielijohteesta.

T4: Piti kaikki alottaa alusta nii sitten ku, jos se onnistuu ja huomaa hei kaikki on menny ihan hyvin, nii se on itsetunnolle aika hyvä juttu.

4.5 Yhteenveto

Läpi tutkimuksen korostui positiivinen suhtautuminen töiden löytämiseen ulkomailta ja suomalaisten toimittajien kykyyn pärjätä vieraalla kielellä vieraassa maassa. Ulkomaisiin medioihin työllistyminen vaatii kuitenkin tavallista enemmän omaa aktiivisuutta ja tahtoa onnistua uran luomisessa ulkomailla.

Töiden löytämisen kannalta katsottiin tärkeimmäksi verkostoituminen. Suomalaiset eivät välttämättä ymmärrä verkostoitumisen tärkeyttä ja kuinka kontaktit oikeisiin ihmisiin voivat viedä eteenpäin uralla. Monesti suomalainen kokee omien vahvuuksien korostamisen ja itsensä esiin nostamisen epämurkavaksi ja ylimieliseksi. Verkostoitumisesta puhutaan yhä enemmän myös Suomessa, mutta käytännössä sillä ei vielä ole niin suurta roolia kuin ulkomailla.

Vieraalla kielellä työskentely on mahdollista, mutta kielitaitoon on panostettava. Editorit auttavat kielen kanssa, mutta suuret virheet syövät toimittajan uskottavuutta ja voivat hei-

kentää uramahdollisuuksia. Suurin ongelma ei ole kielioppi, vaan kulttuurin ja kielen si-donnaisuus, joka ulkomaalaisen on opittava tuntemaan.

Kielen osaamisen lisäksi korostuu paikallisen kulttuurin ymmärtämisen merkitys. Kulttuu-riin pääsee parhaiten sisälle oleskelemalla kohdemaassa ja tutustumalla paikallisiin ihmi-siin. On tärkeä oppia tuntemaan yleisö, jolle kirjoittaa. Toimittajan tulee tietää, mitkä asiat yleisö tuntee ennestään, ettei selitä itsestäänselvyyksiä.

Tutkinto ulkomailta nähtiin hyödyllisenä, muttei välttämättömänä. Opiskeluaikana ulko-mailla voi luoda kontakteja, jotka nähtiin erityisen arvokkaina. Jos tutkinnon suorittaa Suomessa, voi käyttää hyödyksi mahdollisuutta kansainväliseen opiskelijavaihtoon, jolla voi myös saada samankaltaista hyötyä kuin tutkinto-opiskelusta ulkomailla.

Tärkeintä on uskoa itseensä ja omiin kykyihinsä. Journalististen taitojen hallinta auttaa pääsemään yli pienistä puutteista kielitaidossa.

T4: Minun mielestä toimittajan työssä varsinki niin ku reportterina niin ku siis voi menestyä varsin hyvin, jos osaa sen reportoinnin hyvin eli se haastattelujen te-keminen ja tietojen hakeminen ja tällanen, ei siinä tarvii olla mikään Pulitzer niin ku tason kirjottaja.

5 Johtopäätökset

5.1 Ura ulkomailla on mahdollinen toimittajalle

Tutkimuksen pohjalta voi nähdä, että kieli ei ole este työllistymiselle ulkomaille. Kielellisiä haasteita tulee kuitenkin vastaan poikkeuksetta. Esimerkiksi sanojen piilomerkitykset, sanojen historiaan liittyvät tulkinnat ja lauserakenteet vaativat erikseen opettelemista. Kielitaitoa pystyy itse kehittämään opiskelun lisäksi omalla aktiivisuudella esimerkiksi lukemalla tai katsomalla televisiota. Nykyään tämä on helppoa, koska netistä voi kuunnella ulkomaalaisia radiokanavia tai katsoa ulkomaalaisia ohjelmia.

Monesti unohtuu, etteivät natiivipuhujatkaan ole täydellisiä omassa kielessään. Siksi kontaktin luomista ulkomaisiin medioihin ei kannata pelätä. Tärkeää on kuitenkin muistaa virheetön kieli ensimmäisissä yhteydenotoissa mahdollisen työnantajan kanssa. Ulkomaalaisilta ei edes oleteta täysin virheetöntä kieltä. Monikansallisissa yhtiöissä tiedostetaan ulkomaalaisten toimittajien mahdolliset kielelliset heikkoudet ja niihin on varauduttu. Lisäksi ulkomaisissa medioissa juttuja editoidaan enemmän kuin Suomessa joka osa-alueella, joten myös mediasisällön oikeakielisyyttä viilataan.

Erityisesti Yhdysvalloissa työskentelevät toimittajat korostivat verkostoitumisen merkitystä. Suomalaiset ovat usein liian vaatimattomia, eivätkä osaa kehua ammattitaitoaan. Monissa kulttuureissa omia hyviä puolia tuodaan rohkeammin esille työnhakutilanteessa. Ulkomaalaisten silmissä liika vaatimattomuus saattaa näyttäytyä epäedullisessa valossa, jolloin he kyseenalaistavat pätevyyden ja menestymismahdollisuudet. Tällaisiin kulttuurieroihin joutuu totuttelemaan työskennellessä ulkomailla.

Kulttuurierot vaikuttavat toimittajan työhön myös muilla tavoin. Kulttuurilliset tekijät ovat osana luomassa median toimintaympäristöä. Nämä kulttuurilliset erikoispiirteet on tunnettava, sillä ne sanelevat ehdot median toiminnalle.

Ura ulkomailla on mahdollinen, mutta vaatii panostusta. Ulkomaille lähtevällä toimittajalla tulee olla aito halu luoda kansainvälinen ura ja tehdä töitä sen eteen eri osa-alueilla kuten kielessä, kontaktien luomisessa ja oman ammattitaidon kehittämisessä. On todennäköistä, että välillä törmää vastoinkäymisiin, mutta epäonnistumista ei saa pelätä, vaan pitää sinnikkäästi yrittää uudestaan.

5.2 Koulutuksesta apua kansainvälistymisessä

Journalismiopintoja on jatkuvasti kehitetty vastaamaan paremmin työelämän tarpeisiin. Kuitenkin journalismin koulutusohjelmissa kansainvälisyys on jäänyt taka-alalle verrattuna muihin koulutusohjelmiin. Kansainvälisyyttä on jo nostettu yhdeksi teemaksi opinnoissa, mutta mahdollisuuksia olisi vielä paljon enemmän.

Pakollinen vaihto tai kansainvälistymisjakso tulisi ottaa osaksi koulutusta, koska ulkomailta vietetystä ajasta saa irti suuria hyötyjä. Journalistiopiskelijoille opintojakso ulkomailta tarjoaa kuitenkin vähemmän mahdollisuuksia ammatillisesti, koska journalismin kursseille vaaditaan usein korkeampi kielitaito kuin mitä on mahdollista opinnoilla kotimaassa saavuttaa. Yleensä journalistiopiskelijat pystyvät suorittamaan ulkomailta vain vapaavalintaisia opintoja, jotka eivät ole varsinaisesti oman alan kursseja. Paikallisissa oppilaitoksissa tulisi tarjota enemmän varsinaisia journalistisia kursseja ja hyväksyä opiskelijoita kursseille matalammalla kynnyksellä.

Erityisesti ammattikorkeakouluissa tehdään paljon työelämäprojekteja, joissa opiskelijat pääsevät kosketuksiin todellisen työelämän kanssa. Näitä projekteja voisi toteuttaa myös kansainvälisellä tasolla. Tämä auttaisi opiskelijoiden verkostoitumista ulkomaille jo opiskeluvaiheessa. Lisäksi journalistiopiskelija saisi tarvittavia vieraskielisiä juttunäytteitä, joista on hyötyä myöhemmin töitä etsittäessä.

Kielenopetusta tulisi mukauttaa koulutusohjelman mukaan myös journalismikoulutuksessa. Tärkeintä olisi päästä harjoittelemaan journalistista työtä vieraalla kielellä esimerkiksi kirjoittamaan juttuja ja tekemään haastatteluja. Tämän lisäksi opetuksissa voisi käyttää hyödyksi vieraskielisiä journalistisia sisältöjä kuten ulkomaisia sanomalehtiä. Näin opiskelijat pääsisivät kosketuksiin aidon journalistisen kielen kanssa eivätkä oppisi ainoastaan kirjoittamaan tavallista tekstiä. Suomessa useissa korkeakouluissa työskentelee opettajia, jotka ovat ulkomaalaistaustaisia. Opetuksessa tulisi hyödyntää enemmän näiden opettajien erikoisosaamista.

Koulutuksessa voitaisiin nostaa esiin enemmän uravaihtoehtoja ulkomailta ja kertoa jatkokoulutusmahdollisuuksista ulkomaisissa oppilaitoksissa. Tärkeintä olisi luoda journalistiopiskelijoille kuva, että myös heille työllistyminen ulkomaille on mahdollista.

5.3 Avaimet menestykseen ulkomailla

1. Älä väheksy osaamistasi

Suomalainen toimittaja on joskus turhan vaatimaton. Opettele tuntemaan omat vahvuutesi ja esittelemään itsesi positiivisessa valossa. Suhtaudu omaan työhösi intohimolla ja näytä se muille.

2. Verkostoidu

Verkostoitumisen merkitystä ei voi väheksyä Suomessakaan, mutta ulkomailla se on erityisen tärkeää työnantajien löytämisessä ja kontaktien luomisessa. On tehtävä positiivinen vaikutus ja jäätävä heidän mieliinsä. Armottomassa maailmassa ja kiristyvässä kilpailutilanteessa eivät seinäruusut pärjää. Verkostoituminen on syytä aloittaa jo opiskeluaikoina.

3. Työstä kielitaitoasi

Vaikka täydellistä kielitaitoa ei odoteta, on itse aktiivisesti ylläpidettävä ja kehitettävä omaa osaamista. Koskaan ei voi olla liian hyvä ja aina on lisää opittavaa.

4. Hyödynnä eksoottisuutesi

Esitä tuoreita näkökulmia, hankkiudu kiinnostaviin paikkoihin ja keksi mielenkiintoisia juttuideoita. Kun olet ulkomaalainen, katsot asioita luonnollisestikin eri näkökulmasta kuin paikalliset.

5. Ole jokapaikanhöylä

Hanki erikoisosaamista. Plussaa ovat muun muassa laaja kielitaito, kuva- ja videomateriaalin tuottaminen sekä editointi. Opettele journalistisia taitoja mahdollisimman monipuolisesti. Parhaiten työllistyt, jos pystyt itse tekemään jutun alusta loppuun.

6 Pohdinta

6.1 Tutkimusprosessin arviointi

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, voivatko toimittajat työllistyä ulkomaisiin medioihin ja millaista on käytännön työnteke vieraalla kielellä vieraassa maassa. Tutkimuksella haluttiin saada selville myös, minkälaiset taidot ja ominaisuudet auttavat luodessa uraa ulkomailla sekä millaisia haasteita toimittaja kohtaa työskennellessään vieraassa kulttuurissa. Tutkimuksessa löydettiin vastaukset asetettuihin kysymyksiin ja esitellään kattavasti haastateltavien käytännön kokemusten perusteella, millaista on työnteke erilaisessa työympäristössä muulla kuin omalla äidinkielellä.

Luotettavuutta olisi voitu lisätä suurentamalla haastateltavien toimittajien joukkoa, mutta koska kyse ei ole suuresta toimittajaryhmästä, oli haastateltavien määrä mielestämme riittävä. Olisi ollut ihanteellisempaa, jos haastateltavat olisivat olleet maantieteellisesti enemmän erillään. Muilta osin haastateltavat kuitenkin erosivat toisistaan niin paljon, että emme katsoneet tätä esteeksi tutkimuksen toteuttamiselle. Esimerkiksi työtehtävät, ura ja koulutustausta olivat kaikilla erilaiset.

Kaikki osallistuneet haastateltavat olivat löytäneet töitä ulkomailta. Tutkimus jättää huomioimatta sellaiset toimittajat, jotka ovat mahdollisesti yrittäneet työllistyä ulkomaalaisten työnantajien palvelukseen ja epäonnistuneet. Emme kuitenkaan törmänneet tällaisiin toimittajiin. Tutkimuksessa haastatellut toimittajat eivät edes nostaneet esiin tätä seikkaa tai toimittajia, joille näin olisi käynyt.

Hetkittäin tuntui, että projekti ei edennyt toivottua vauhtia, koska haastateltavien saaminen vei ennakoitua enemmän aikaa. Tämä osoittautui hankalaksi, koska oli vaikea tavoittaa ulkomailla asuvia toimittajia, emmekä saaneet vastausta kaikilta ehdokkailta. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan myös haastattelujen tekeminen ja niiden purkaminen sekä litterointi veivät aikaa.

Saimme koottua kattavan tietoperustan, joka johdattelee hyvin aiheeseen. Aluksi oli hiukan hankala saada tietoperustasta rakennettua looginen kokonaisuus, mutta mielestämme saimme aiheet hyvin sidottua yhteen. Tietoperustan lähteenä on käytetty lukuisia kirjoja, tutkimus- ja internetlähteitä, joten ilmiöt on saatu esiteltä monipuolisesti.

Haastatteluilla kerättyä tutkimusaineistoa analysoitiin tarkasti, jotta siitä saatiin muodostettua selkeät johtopäätökset ja nostettua esiin tärkeitä ohjenuoria toimittajille, jotka haaveilevat urasta ulkomailla.

Kaiken kaikkiaan tutkimusprosessi sujui hyvin ja olemme tyytyväisiä lopputulokseen.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen edetessä ja tutkimustuloksia analysoidessa heräsi useita jatkotutkimusideoita. Koska aihetta on tutkittu kovin vähän, jatkotutkimuskohteita löytyy paljon. Tutkimusaihe liittyy läheisesti moniin journalismin ilmiöihin, joten tutkimusta voisi laajentaa tarkastelemaan näiden ilmiöiden yhteyttä. Tämä ulkomailla vieraalla kielellä työskenteleviä suomenkielisiä toimittajia tarkastellut tutkimus toteutettiin kvalitatiivisesti, mutta vaihtoehtoisesti aiheesta voisi tehdä myös kvantitatiivisen tutkimuksen. Tilastollisella tutkimuksella voisi esimerkiksi selvittää näiden toimittajien kielitaitoa, koulutusta ja urapolkuja.

Toimittajien työllistymistä vieraskielisiin medioihin olisi mielenkiintoista tarkastella myös työnantajien näkökulmasta. Olisi kiinnostavaa tietää, kuinka paljon ulkomaalaisuus vaikuttaa palkatessa ja mitkä kriteerit eri äidinkieltä puhuvan toimittajan tulee täyttää, jotta hänet voidaan palkata. Työnantajilta voisi kysyä, mitä etuja tai haittoja he näkevät ulkomaalaisen toimittajan palkkaamisessa ja miten toimituksissa otetaan huomioon ne toimittajat, jotka työskentelevät muulla kuin omalla äidinkielellään.

Kaikki tämän tutkimuksen haastateltavat tuottivat journalistisia sisältöjä ulkomaisiin medioihin pelkästään englanniksi, vaikka he käyttivät journalistisessa työssä kuten tiedonhankinnassa myös muita vieraita kieliä. Kiinnostava tutkimuskohde olisi sellaiset toimittajat, jotka tekevät sisältöjä jollain muulla vieraalla kielellä kuin englannilla. Suomalaisten kielitaito on kansainvälisesti vertailtuna todella hyvä, ja suomalaiset opiskelevat paljon kieliä. Suomessa englantia on pakko opiskella koulussa ja sitä puhutaan yleisesti hyvin. Englannin lisäksi moni on opiskellut myös jotakin toista kieltä pitkän oppimäärän verran.

Englannin kieli on vahvasti läsnä arjessa esimerkiksi viihdesisältöjen ja yleistyvän vieras-kielisten sanojen käytön vuoksi. Tätä tutkimusta taustoittamaan esiteltiin kielen ja kulttuurin sidonnaisuutta toisiinsa. Koska englanninkielisissä maissa kuten Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa tuotetut sisällöt ympäröivät meitä, näiden maiden kulttuurit ovat ennestään tutumpia. Muiden vieraiden kielten ja maiden asema ei ole Suomessa yhtä vahvasti edustettu kuin englannin. Olisi kiinnostavaa tutkia, kohtaavatko toimittajat työssään samanlaisia kielellisiä ongelmia työskennellessään muulla vieraalla kielellä kuin englannil-

la esimerkiksi muilla Suomessa yleisesti opiskelluilla kielillä kuten saksalla, ranskalla ja espanjalla.

6.3 Arvokasta oppimista elämäntielle

Opimme prosessista ja tutkimuksen annista paljon sellaista, mitä voimme hyödyntää tulevaisuudessa journalistiurallamme. Tästä on suurelta osin kiittäminen haastateltavia, joiden vastaukset antoivat paljon mielenkiintoista informaatiota ja pohdinnan aihetta.

Toteutimme näin laajan tutkimuksen ensimmäistä kertaa. Opimme, miten tällainen tutkimus tehdään, mitä prosessissa on otettava huomioon, miten suuri aikataulutuksen merkitys on ja miten hallita isoa kokonaisuutta.

Yhteistyössä toteutetusta tutkimuksesta opimme, miten tärkeää jatkuva kommunikointi on ja kuinka onnistua työn koordinoinnissa. Olemme edelleen sitä mieltä, että tutkimuksen tekeminen yhdessä oli oikea ratkaisu. Innostimme toinen toisiamme ja jaksoimme kannustaa työn edistämisessä kiireenkin keskellä. Käytimme molempien vahvuuksia hyväksi ja pystyimme vaihtelevaan työtehtäviin keskenämme niin, ettei työ alkanut missään vaiheessa tuntua puuduttavalta.

Onnistuimme ajankäytössä hyvin, koska pystyimme tekemään käytännössä koko työn yhdessä työskennellen. Tämän vuoksi lopputulos on yhtenäinen ja johdonmukainen. Tutkimus vei meidät mukanaan ja kävimme jatkuvaa keskustelua tutkimuksen aiheesta myös vapaa-ajalla. Siksi pääsimme aiheeseen käsiksi pintaa syvemmälle ja opimme jopa enemmän kuin uskalsimme toivoa.

Lähteet

CIMO 2015. Tietoja ja tilastoja -raportti: Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammatikorkeakouluissa 2014. Luettavissa:

http://www.cimo.fi/palvelut/julkaisut/selvitykset/tietoa_ja_tilastoja_-raportti_2_2015. Luettu: 17.1.2016.

CIMO 2012. Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja. Luettavissa:

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24636_Kansainvalisyys_osana_korkeakouluopintoja.pdf. Luettu: 18.2.2016.

Euroopan komissio 2012. Special Eurobarometer 386: Europeans and Their Languages. Luettavissa:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_399_380_en.htm#386. Luettu: 26.2.2016.

Ferraro, G. & Briody, E. 2013. The Cultural Dimension of Global Business. Pearson Education. New Jersey.

Haaga-Helia 2016. Opinto-opas: Journalismin koulutusohjelma. Luettavissa:

<http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/journalismin-koulutusohjelma-helsinki?userLang=fi>. Luettu: 27.2.2016.

Heinonen, S. & Ruotsalainen, J. 2015 Kudos. Median ja journalismin viriäviä tulevaisuuksia. Luettavissa: https://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/e-tutu/Documents/eTutu_4-2015.pdf. Luettu: 8.3.2016.

Helsingin kaupunki 2015. Painotettua ja kaksikielistä opetusta tarjoavat koulut. Luettavissa: <http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/paivahoito-ja-koulutus/perusopetus/mita-opiskellaan/painotettu/kieletkoulut>. Luettu: 26.2.2016.

Honkonen, J. & Lankinen, J. 2012. Huonoja uutisia. Into Kustannus Oy. Helsinki.

Jokinen, H. 2014. Vapauden valtakunta – freelance-journalistin opas. Lönnberg. Helsinki.

Journalisti 2015. Joka neljännelle potkut MTV:ltä. Luettavissa:

<http://www.journalisti.fi/ajankohtaiset/joka-neljannelle-potkut-mtv-lta/>. Luettu: 7.2.2016.

Journalistiliitto 2015. Ainakin 179 journalistia irtisanottiin vuonna 2014. Luettavissa: <http://www.journalistiliitto.fi/uutiset/ainakin-179-journalistia-irtisanottiin-vuonna-2014/>. Luet-
tu: 19.2.2016.

Kalaja, P., Dufva, H. & Alanen, R. 2005. Käsitykset kielenoppimisesta oppijan ja opettajan työvälineenä. Teoksessa Kohonen, V. (toim.). Eurooppalainen kielisalkku Suomessa – Tutkimus- ja kehittämistyön taustaa ja tuloksia, s. 295–314. WSOY. Porvoo.

Kaikkonen, P. 2005. Kielikasvatus koulun vieraan kielen opetuksen kehyksenä. Teoksessa Kohonen, V. (toim.). Eurooppalainen kielisalkku Suomessa – Tutkimus- ja kehittämistyön taustaa ja tuloksia, s. 45–58. WSOY. Porvoo.

Kinnunen, K. & Väisänen, K. 2009. Voidaanko journalismin yhteiskunnallinen tehtävä pelastaa? Kirjapaino Graafiset Palvelut Oy. Helsinki.

Kosonen, P. 1999. Globalisaatio sosiologisenä käsitteenä. Luettavissa: <http://elektra.helsinki.fi/se/s/0038-1640/36/3/globalis.pdf>. Luet-
tu: 17.2.2016.

Lehtonen, P. 2013. Itsensä markkinoijat. Suomen yliopistopaino Oy - Juvenes Print. Tampere.

McQuail, D. 2011. The Media in Europe Today: Introduction. Teoksessa Trappel, J., Meier, W., d'Haenens, L., Steemers, J. & Thomass, B. (toim.). Media in Europe Today, s. 13–22. Intellect Ltd. Bristol.

MTV 2014. Viestinnän keskusliitto median irtisanomisista: Kaikki suhteellista. Luettavissa: [http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/viestinnan-keskusliitto-median-irtisanomisista--
kaikki-suhteellista/2484634](http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/viestinnan-keskusliitto-median-irtisanomisista--kaikki-suhteellista/2484634). Luet-
tu: 7.2.2016.

Nieminen, H. 2009. Onko journalismi kriisissä? Teoksessa Kinnunen, K. & Väisänen, K. (toim.) Voidaan journalismin yhteiskunnallinen tehtävä pelastaa? s. 8–10. Kirjapaino Graafiset Palvelut Oy. Helsinki.

Nieminen, H. & Pantti, M. 2012. Media markkinoilla. Hansaprint Oy. Vantaa.

Opetushallitus 2007. Kulttuuri ja globalisaatio. Luettavissa: <https://www11.edu.fi/globaalikkuna/?p=kulttuuri>. Luet-
tu: 13.2.2016.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 kehittämissuunnitelma. Luettavissa:
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf?lang=fi>.
Luettu: 6.2.2016.

Opintopolku 2016a. Journalistisen alan tutkinnot. Luettavissa:
https://opintopolku.fi/app/#!/haku/journalismi?page=1&articlePage=1&organisationPage=1&itemsPerPage=25&sortCriteria=0&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&facetFilters=educationType_ffm:et01.05&facetFilters=prerequisites:ak&tab=los. Luettu: 24.2.2016.

Opintopolku 2016b. Kulttuuriala ammattikorkeakouluissa. Luettavissa:
<https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/kulttuuriala/>. Luettu: 26.2.2016.

Opintopolku 2016c. Journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja yhteiskuntatieteiden/filosofian maisteri. Luettavissa:
<https://opintopolku.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.16776231744>. Luettu: 26.2.2016.

Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 2015. Toimintaympäristön muutos uudistaa journalistista työtä ja koulutusta. Luettavissa:
<http://www.oamk.fi/epooki/2015/toimintaympariston-muutos-uudistaa-journalistista-tyota-ja-koulutusta/>. Luettu: 24.2.2016.

Pentikäinen, M. 2009. Media etsii uutta tasapainoa. Teoksessa Kinnunen, K & Väisänen, K. (toim.). Voidaanko journalismin yhteiskunnallinen tehtävä pelastaa? s. 34–38. Kirjapaino Graafiset Palvelut Oy. Helsinki.

Ramonet, I. 2011. Mediaräjähdys. Into Kustannus Oy. Helsinki.

Sahi, A. 2013. Kaikkien ja ei kenenkään vastuulla – Kysely- ja haastattelututkimus Suomen seitsenpäiväisten sanomalehtien kielenhuoltokäytännöistä. Luettavissa:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/42065/URN:NBN:fi:ju-201309042227.pdf?sequence=1>. Luettu: 27.2.2016.

Salo, O.-P. 2011. Kulttuuri perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Kenen kulttuuria on tarkoitus opiskella? Teoksessa Hildén, R. & Salo, O.-P. (toim.). Kielikasvatus tänään ja huomenna – Opetussuunnitelmat, opettajankoulutus ja kielenopettajan arki, s. 41–64. WSOYpro Oy. Porvoo.

Samovar, L., Porter, R. & McDaniel, E. 2009. Understanding Intercultural Communication: The Working Principals. Teoksessa Samovar, L., Porter, R. & McDaniel, E. (toim.). Intercultural Communication: A Reader, s. 6–17. Wadsworth Cengage Learning. Boston.

Sanomalehtien liitto 2015. Sanomalehtimaat 2014. Luettavissa:
<http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/sanomalehtimaat>. Luettu: 27.2.2016.

Sanomalehtien liitto 2014a. Sanomalehtien lukumäärä 1810–2014. Luettavissa:
http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/sanomalehtien_lukumaara_1810_2014. Luettu: 25.1.2016.

Sanomalehtien liitto 2014b. Sanomalehtien tuottorakenne. Luettavissa:
http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/talous/sanomalehtien_tuottorakenne. Luettu: 25.1.2016.

Sanomalehtien liitto 2014c. Sanomalehtien levikkikehitys 2012–2014. Luettavissa:
http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/levikkikehitys_2012_2014. Luettu: 25.1.2016.

Sanomalehtien liitto 2014d. Maailmanlaajuinen levikki. Luettavissa:
http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/levikki/maailmanlaajuinen_levikki. Luettu: 27.2.2016.

Thomass, B. & Kleinsteuber, H. 2011. Comparing Media Systems: The European Dimension. Teoksessa Trappel, J., Meier, W., d'Haenens, L., Steemers, J. & Thomass, B. (toim.). Media in Europe Today, s. 25–41. Intellect Ltd. Bristol.

Tilastokeskus 2016. Kulttuuri ja viestintä: Sanoma- ja aikakauslehdet. Luettavissa:
http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kulttuuri.html. Luettu: 15.2.2016.

Tilastokeskus 2015. Maahanmuuton voitto pieneni vuotta aiemmasta. Luettavissa:
http://www.stat.fi/til/muutl/2014/muutl_2014_2015-05-29_tie_001_fi.html. Luettu: 7.2.2016.

Toimittajat ilman rajoja 2015a. 2015 World Press Freedom Index. Luettavissa:
<https://index.rsf.org/#/>. Luettu: 27.2.2016.

Toimittajat ilman rajoja 2015b. Safety Guide for Journalists. Luettavissa:
http://toimittajatilmanrajoja.fi/wp-content/uploads/2015/12/GUIDE_JOURNALISTE_RS_F_2015_EN.pdf. Luettu: 27.2.2016.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. TEM raportteja: Kuva median murroksesta - Mitä käy kasvulle ja työpaikoille? 2014. Luettavissa:
http://www.tem.fi/files/41208/TEMrap_25_2014_web_20102014.pdf. Luettu: 6.2.2016.

Vehkoo, J. 2011. Painokoneet seis! Kertomuksia uuden journalismin ajasta. Bookwell Oy. Jyväskylä.

Yle 2015. Media-alan konsultti Sanomien irtisanomisista: Suomenkielisen median kohtalo voi olla konekääntäminen. Luettavissa: http://yle.fi/uutiset/media-alan_konsultti_sanomien_irtisanomisista_suomenkielisen_median_kohtalo_voi_olla_konekaantaminen/8391761. Luettu: 7.2.2016.

Yle 2012. "Toimittajia on vähennetty paperitehtaan verran". Luettavissa:
http://yle.fi/uutiset/toimittajia_on_vahennetty_paperitehtaan_verran/6364111. Luettu: 19.2.2016.
<http://klaava.fi/?p=1513>

Liitteet

Liite 1. Perustietolomake

Nimi:

Ikä:

Työkokemus vuosina:

– Suomessa:

– Ulkomailla:

Ulkomaiset työnantajat:

Kielitaito:

Millä kielillä voi kirjoittaa juttuja:

Koulutus:

Tämänhetkinen asuinpaikka:

Liite 2. Haastattelukysymykset

- Millaisia töitä olet tehnyt ulkomaisille työnantajille?
- Miten olet löytänyt töitä?
- Miksi olet halunnut työskennellä muulla kuin omalla kielellä?
- Mistä olet hankkinut kielitaitosi ja kuinka olet sitä kehittänyt?
- Mitä haasteita on tehdä töitä vieraalla kielellä?
- Mitä eroja on tehdä töitä ulkomaisiin medioihin verrattuna suomalaisiin työnantajiin?
- Mikä on antoisaa ulkomailla työskentelemisessä?
- Mitä vinkkejä antaisit toimittajille, jotka haluavat työskennellä ulkomailla?
- Miten työnantajia kannattaa etsiä ja lähestyä?
- Millaiset ominaisuudet ovat tärkeitä, että pärjää toimittajana ulkomailla?
- Tuleeko muuta tärkeää mieleen aiheeseen liittyen?